

ПОСТДА

ГАЗЕТА 1930 ИЙЛ 12 МАЙДАН ЧИКА БОШЛАГАН • Ўзбекистон Республикаси ИИВ нашри • 2005 йил 20 октябрь, пайшанба • 42 (3623)-сон

Хоразм вилояти ички ишлар тизимида хизмат самарадорлигини ошириш учун отлардан кенг фойдаланилган. Айни кунларда Урганч шаҳар кўчаларида хизмат бурчини бажариб юрган отлиқ ходимларни кўплаб учратиш мумкин. Улар минтақа аҳолиси хавфсизлигини, тинчлик-оқойишталигини таъминлашда муносиб ҳисса қўшишмоқда.

«БОЙЧИБОР»ЛИ ПОСБОНЛАР

АЗИЗ МУШТАРИЙЛАР!

Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги Бирлашган таҳририяти «ПОСТДА» – «НА ПОСТУ» газеталари ҳамда «QALQON» – «ЩИТ» журналларига 2006 йилнинг биринчи ярми учун обуна давом этмоқда.

Жиноят кидирув хизмати воқеалари, терговчи ён дафтарида, криминал воқеалар, суд очеркларига кизиксангиз, нашларимизга обуна бўлинг. Газета-журналлар саҳифаларида мамлакатимиз ҳамда дунё янгиликлари, теледастурлар, мунажжимлар баъшорати ва бошқа хабарлар мунтазам бериб борилади. «Сиз кутган учрашув», «Бевосита мулоқот», кроссворд, сканвордлар, «Саломатлик», «Спорт», «Нихол», «Болалар», «Долзарб мавзу»

каби ранг-баранг мавзуларда тайёрланган саҳифалар сизни бефарқ қолдирмайди, деб ўйлаймиз. Ички ишлар тизимида амалга оширилаётган ислохотлар, дунёда содир бўлаётган оламшумул янгиликлардан ўз вақтида бохабар бўлишни истасангиз, газета ва журналларимизга обуна бўлишга шошилинг.

ИНДЕКСЛАРИМИЗ:
«Постда» – 180 (366) «На посту» – 169 (367)
«Qalqon» – 970 (1083) «Щит» – 971 (1084)

УШБУ СОНДА:	
ТАБИАТ – ОНАМИЗ!	7
ЎЛИМ ЖАЗОСИ: РАҚАМЛАР ВА ФАКТЛАР	8
УЛАР БАХТЛИ ЭДИЛАР	15
«ТОҒАМНИ ЙИФЛАТГАН САВОЛ»	16
«СИНГЛИМ ЯШАШИ КЕРАК!»	21

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати ҳамда Қонунчилик палатасининг қонунчилик ва суд-ҳуқуқ масалалари қўмиталари томонидан шу йил 14 октябрь кuni давра суҳбати ташкил этилди. Суҳбат «Фуқароларнинг мурожаатлари тўғрисида»ги ҳамда «Фуқароларнинг ҳуқуқлари ва эркинликларини бузادиган ҳатти-ҳаракатлар устидан судга шикоят қилиш тўғрисида»ги қонунлар асосида фуқароларнинг мурожаатларини кўриб чиқиш амалиёти» мавзусига бағишланди.
Тадбир қатнашчилари «БМТнинг Қийноқларга со-

ДОЛЗАРЪ МАВЗУГА БАҒИШЛАНДИ

лишга ҳамда муомаллада бўлиш ва жазолашнинг бошқа шартсиз, гайринсоний ёки кадр-қимматни таҳқирловчи турларига қарши Конвенцияси талабларининг бажарилиши», «Фуқаролар мурожаатларини ҳал этишда Омбудсман томонидан қонунлар ва халқаро ҳужжатларни қўллаш амалиёти», «Судларда ишларни «Фуқароларнинг ҳуқуқлари ва эркинликларини бузадиган хатти-

ҳаракатлар устидан судга шикоят қилиш тўғрисида»ги Қонун асосида кўриш тартиби», «Прокуратура органларининг «Фуқароларнинг мурожаатлари тўғрисида»ги Қонунга риоя этиш борасидаги фаолияти» каби мавзуларда маърузалар тингланди.
Мунозараларда сенаторлар, Қонунчилик палатаси депутатлари, ҳуқуқни муҳофаза қилиш идораларининг ходимлари иш-

тирок этишди. Фикр алмашинув чоғида фуқароларнинг шикоят ва аризаларини кўриб чиқиш жараёнида ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоралари ходимларининг масъулиятини кучайтириш, дастлабки тергов пайтида адвокатнинг ролини ошириш, шунингдек, фуқароларнинг мурожаатлари тўғрисидаги қонунларни такомиллаштириш бўйича тавсия ва таклифлар ишлаб чиқилди.
Давра суҳбатида сенаторлар, депутатлар, ҳуқуқни муҳофаза қилиш идораларининг, вазирликларнинг вакиллари, етакчи ҳуқуқшунос олимлар қатнашдилар.

М. ТИЛЛАЕВ.

ТИЛ – МИЛЛАТ РАМЗИ

Қашқадарё вилояти ички ишлар бошқармасида «Давлат тилининг миллат ривожига аҳамияти» мавзусида йиғилиш бўлиб ўтди. Унда Ўзбекистон Республикаси Хотин-қизлар қўмитасининг етакчи мутахассиси, шоира Зулфия Мўминова, ИИВ хотин-қизлар кенгаши азвоси, капитан Бернора Содиқова, тарих фанлари номзоди, доцент Абдусаммад Зоҳировлар иштирок этдилар. Даставвал сўз олган тарихчи олим Абдусаммад Зоҳиров миллий тил – миллатнинг бирлашганлик рамзи, унинг шон-шухрати, фахри ва муҳаббати, қолаверса, миллий тил – шу миллатнинг обрў-эътибори ва мавқеини ифода қилувчи белги эканлигини айтиб ўтди. Шу билан бир қаторда нотiq ўтган вақт давомида ўзбек тилида иш юртишни такомиллаштириш юзасидан амалга оширилаётган ишлар хусусида тўхталиб, айрим жойларда она тилимизда, айниқса, лотин ёзувиге асосланган ўзбек алифбосида ёзишда кўпгина жузъий камчилик ва нуқсонлар кўзга ташланиб қолаётгани, бу эса тилимизга бўлган эътиборимизни янада оширишимиз зарурлигини таъкидлади. Зеро, республикаimiz Президентини И. Каримов айтганларидек: «Тилшунослик соҳасидаги илмий изланишлар, авваломбор, ўзбек тилига давлат тили мақомининг берилиши ва унинг қўлланиш соҳасининг анча кенгайтирилгани, халқаро муносабатларда ишлатиладиган тиллар қаторига киритилиши кейинги йилларнинг бу борадаги улкан ютуғидир».
– Шундай экан, она тилимиз тақдири, унинг эртаси учун барчамиз масъулми, – деди шоира Зулфия Мўминова ва ўзбек тилини улғулаш, келажак авлодга етказишда аёлларимизнинг ўрни бениҳоя катта эканлигини уқтирди. Сўнги сўз ўрнида шоира йиғилганларга Ватан, она тилимизга бағишлаган шеърларидан намуналар ўқиб берди.

Б. ЭРГАШЕВ,
лейтенант.

Республика ИИВ Академиясида Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси Мудофаа ва хавфсизлик масалалари қўмитаси аъзолари иштирокида давра суҳбати бўлиб ўтди. Унда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси Мудофаа ва хавфсизлик масалалари қўмитасининг депутатлари, Республика Бош прокуратураси қонунчиликни мустаҳкамлаш муаммолари ва прокурор-тергов ходимлари малакасини ошириш маркази ўқитувчилари, Республика ИИВ тегишли хизматларининг масъул ходимлари, ИИВ Академияси профессор-ўқитувчилари, адъюнк ва докторантлар, Олий академик курс тингловчилари, Тошкент шаҳар ИИББ ходимлари иштирок этдилар.

БИЛИМ ДАРҒОҶИ 15 ЁШДА

Республика Ички ишлар вазирлиги Тошкент олий ҳарбий-техник билим юрти ташкил этилганига 15 йил тўлди. Шу муносабат билан илмгоҳда тантанали маросим бўлиб ўтди.

Билим юрти бошлиғи, генерал-майор Шухрат Ниёзов тадбирни очар экан, йиғилганларни айём билан кизгин муборакбод этди ҳамда республика Ички ишлар вазири, генерал-полковник З. Алматовнинг билим юрти шахсий таркибига йўллаган табригини ўқиб эшиттирди. Шундан сўнг билим юрти бошлиғининг ўринбосари, полковник И. Эгамбердиев ўтган давр ичида илмгоҳда амалга оширилган ишлар, қўлга киритилган ютуқлар ҳақида маъруза қилди.
– Дикқатга сазовор томони, қисқа вақт мобайнида бу ерда уч мингдан ортиқ турли мутахассисликлар бўйича ёш офицерлар тайёрланди, – деди нотiq ўз нутқида. – Бугунги кунда улар нафақат Ички ишлар вазирлиги тизимида, балки бошқа ҳуқуқни муҳофаза қилиш

идоралари, вазирликлар ва қўмиталарда шараф билан хизмат қилишмоқда. Айни пайтда билим юрти шахсий таркиби ҳукуматимизнинг кадрлар тайёрлаш самарадорлигини ошириш борасидаги қарор ва кўрсатмаларини бажариш учун бор куч-гайратини аямаяпти.
Тадбирда билим юрти тарбиявий ишлар кафедраси бошлиғи, подполковник Андрей Буличёв, тиллар тайёрларлиги кафедраси ўқитувчиси Роза Бекжановалар сўзга чиқиб, илм ўчоғида амалга оширилган ва оширилаётган ишлар хусусида гапирдилар. Байрам муносабати билан бир гуруҳ устозлар ҳамда ходимлар билим юрти Фахрий ёрлиғи, пул мукофоти ҳамда қимматбаҳо совғалар билан тақдирланди.

АБУ КЕНЖАЕВ.

Суратда: тантанадан лавҳа.

Муаллиф олган сурат.

ҚОНУН ЛОЙИҲАЛАРИ МУҲОКАМАСИ

Давра суҳбати чоғида Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси Мудофаа ва хавфсизлик масалалари қўмитаси томонидан тайёрланган «Ички ишлар органлари тўғрисида»ги ҳамда «Оператив қидирув фаолияти тўғрисида»ги қонунлари лойиҳаси муҳокамаси доирасида ИИВ Академияси бошлиғининг биринчи ўринбосари, полковник, юридик фанлари доктори, профессор Ю.Пўлатов «Ички ишлар органлари фаолиятининг ҳуқуқий асосларини такомиллаштириш», Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси Мудофаа ва хавфсизлик масалалари қўмитаси аъзоси, юридик фанлари номзоди, доцент С. Аҳмедова «Тезкор қидирув фаолияти ўз қонунини кутмоқда» мавзуларида маъруза қилишди.

Шундан сўнг юридик фанлари доктори, профессор З. Зарипов, юридик фанлари доктори, профессор Р. Қобулов, юридик фанлари номзоди, доцент Б. Зокиров, юридик фанлари номзоди, доцент Т. Саитбаев ва бошқалар ўз мулоҳазаларини билдирдилар.

Сўзга чиққанлар мазкур қонун лойиҳаларининг ҳар бир моддаси бўйича, амалиёт эҳтиёжи ҳамда бошқа амалдаги қонунларга, хусусан, Ўзбекистон Республикаси Меҳнат, Жиноят, Жиноят-процессуал кодексларининг талабларидан келиб чиққан ҳолда фикр юритишди. Шунингдек, иштирокчилар Ўзбекистон Республикаси «Ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш тўғрисида»ги қонун лойиҳасини ҳам қабул қилиш лозимлиги хусусида таклифлар билдиришди.

А. ХОЛОВ,
лейтенант.

«ҚОРАДОРИ – 2005»

ЗАҲАР-ЗАҚҚУМ БАНДАЛАРИ

Аср вабоси деб аталган гиёҳвандлик иллатига қарши бутун дунёда мурасасиз кураш олиб борилмоқда. Жумладан, республика ички ишлар идоралари ходимлари мамлакатимиз ҳудудида «Қорадори – 2005» тадбирини ўтказмоқдалар.

Кунги кеча Тошкент шаҳрида Тожикистон Республикаси фуқароси М. Абдуҳаким У. Ўткир, Т. Зоир ва Х. Рўзибойлар билан ўзаро тил бириктириб, 3 килограммдан ортиқ героинни 36 минг АҚШ долларига сотаётганда республика ИИВ ЖК ва ТҚКББ наркотик моддаларнинг гайриқонуний айланишига қарши кураш бошқар-

маси ходимлари томонидан қўлга олиндилар.
– Мен 3 килограммдан ортиқ героин гиёҳвандлик моддасини Тожикистондан айланма йўллар орқали шерикларим билан олиб келдим. Тошкентда сотмоқчи бўлганимизда ички ишлар ходимлари ушлаб олишди, – дейди тожикистонлик оғуфруш М. Абдуҳаким.

Хоразм вилояти ИИБ ходим-

лари ўтказган тадбирлар давомида эса Тожикистоннинг Зафаробод шаҳрида яшовчи Маҳмуд бир килограмм героин ва ярим килограмм қорадорини тўққиз минг АҚШ долларига, Қорақалпоғистон Республикаси фуқаролари М. Дилором ва С. Ибодуллалар биргалликда бир килограммга яқин опий гиёҳвандлик моддасини етти минг АҚШ долларига, Тожикистон фуқароси Х. Муҳаммадқодир бир килограмм 460 граммдан ортиқ героин ва 480 грамм опийни 9 минг АҚШ долларига сотаётган вақтда ашёвий далиллар билан қўлга олиндилар.
Ходимлар тунда «Хайрбод пахта тозалаш» очик турдаги ҳиссадорлик жамияти ва унга

қарашли пахта қабул қилиш пунктида ёнғин хавфсизлиги қондаларига қандай риоя этилаётганини текшириб қайтаётган эдилар. Йўлда «Галаба» ширкат хўжалиги ҳудудида тўхтаб турган «ЗИЛ-133» русумли автомашина уларнинг эътиборини тортди. Ҳайдовчи машинанинг филдиракларини кўздан кечираётган экан. Ходимлар унинг олдида тўхтаб «ёрдам керак эмасми?» деб сўрашди. Хизмат кийимидагиларни кўргач, у бироз саросимага тушади. Худди шу вақтда автомашина юкхонасида нимадир тарақлаб кетади. Ходимлар юкхонада нима борлигини сўраб, уни очишни талаб қилишади. Юкхонада бир фуқаро ўтирар,

олдидаги спортчилар сумкаси ва елим халта шубҳали кўринади. Сергак ходимлар уларда нималар бўлиши мумкинлигини англаб етишади ва эҳтиёт чораларини кўрган ҳолда транспорт воситасини Ҳайдовчи ва йўловчиси билан бирга туман ички ишлар бўлимига олиб боришади. Дастлабки суриштирув вақтида ўзаро тил бириктирган Х. Зокир ва М. Шарифлар 60 килограмм 715 граммдан ортиқ героинни республикаimiz ҳудудида олиб ўтиб, Россияда пулламоқчи бўлишгани ойдинлашди.
Заҳри қотилни этиштираётганлар олинаётган катта миқдордаги фойдадан ажралиб қолмаслик учун ҳар қандай қабихликдан қайтмайди. Шунинг учун ҳам республика ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоралари ходимлари томонидан улар йўлга гов қўйилиб, турли фалокатларнинг олди олинмоқда.

Феруза САЪДУЛЛАЕВА,
майор.

«Саломатлик — туман бойлик» дейди доно халқимиз. Дарҳақиқат, инсон соғ бўлмаса, унга ҳеч нарса татимайди. На бойлик, на хурсандчилик кўнглига сиғади. Шу боис ҳам саломатлигимиз йўлида тинмай меҳнат қилаётган тиббиёт ходимларини доимо эъзозлаймиз. Тошкент шаҳар ИИББ поликлиникаси ходимлари тўғрисида ҳам ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоралари ходимлари доимо илиқ фикрлар билдиришади.

Тиббиётимиз фидойилари

— Биз нафақат шаҳар ички ишлар Бош бошқармаси, балки пойтахтнинг божхона, прокуратура ва суд идоралари ходимлари, шунингдек, уларнинг оила аъзоларига ҳам тиббий хизмат кўрсатамиз, — дейди поликлиника бошлиғи, майор Азиза Мўминова. — Касални даволагандан кўра, унинг олдини олган афзал. Шунинг учун асосий эътиборни профилак-

тик кўрик сифатини оширишга қаратмоқдамиз. Шахсий таркиб йилига бир марта (махсус муассасалар ходимлари эса йилига икки марта) қатъий тартибда профилактик кўриқдан ўтказилади. Бунда тиббий хизмат кўрсатиш даражасини ҳам мунтазам равишда ошириб бориш диққат марказимизда турибди. Бунинг учун масканимиз

замонавий асбоб-ускуналар билан жиҳозланган, ходимларимизнинг тажриба ҳамда малакаси эса талаб даражасида. Терапия бўлими бошлиғи, катта лейтенант Кенжабек Исмоилов, жарроҳлик бўлими жарроҳи Шухрат Ҳотамов ва ультратовуш диагностикаси шифокори Раъно Жўраевалар тиббиёт фанлари номзодлари. Онколог-врач Исомиддин Усмонов долзарб мавзудаги илмий иш билан машғул, оталаринголог Феруза Одилова аспирантурада таҳсил олмоқда.

Майор Азиза Мўминова ҳамроҳлигида тиббиёт маскани фаолияти билан танишиб, профилактик кўриқдан ўтаётган ходимларни суҳбатга тортидик.

— Ушбу масканга келсам, шифокорларнинг ҳушмуомалалигидан дилим яйрайди. Профилактик кўриқдан сўнг яхши кайфиятда хизматга қайтиш қандай мароқли-я, — дейди Тошкент шаҳар Миробод туман ИИБ профилактика катта инспектори Баҳодир Эшметов.

— Бу ерда — оила аъзоларимизга ҳам хизмат кўрсатилиши жуда катта имтиёзлардан биридир, — суҳбатга кўшилди Шайхонтохур тумани ИИБ ҳузуридаги кўриқлаш бўлими ходими, майор Кувватилла Бердиёров. — Тиббий маскан доимо

озода. Шифокорлар ҳушмуомала. Бу ерга келганимизда, ҳали ташхис қўйилмай туриб дардларимиз унут бўлай дейди. Тиббиёт бўйича кўпчилик ибрат олса арзийдиган маскан эканлиги бизни қувонтиради, — дейди Тошкент шаҳар ИИББ ЙХХБ ходими, капитан Ҳамдам Турсунбоев.

— Мана бу эса 20 ўринли кундузги стационар. Ходимлар хизматдан кейин, хизмати давомида ёки хизматдан озод этилган ҳолда даволанишлари мумкин, — таништиришда давом этади майор А. Мўминова. — Шифокорларимиз нафақат масканимизда балки ходимлар уйларига чақиришса, дарҳол етиб бориб, зарур ёрдам кўрсатишади. Истеъфога чиққан 3 минг нафардан ортиқ пенсионерлар ҳолидан ҳам доимо хабар олиб тураемиз. Бунда ходимларимиздан, капитанлар Лола Нурматова ва Лобар Ирматова, жарроҳлик бўлими бошлиғи, катта лейтенант Равшан Баҳромов, профилактика бўлими бошлиғи, катта лейтенант Меҳринисо Муҳамедова, кундузги стационар ҳамшираси Лола Мадалиева ва ҳамширалардан Мухтабар Аҳмеджанова, Динара Ибрагимовалар

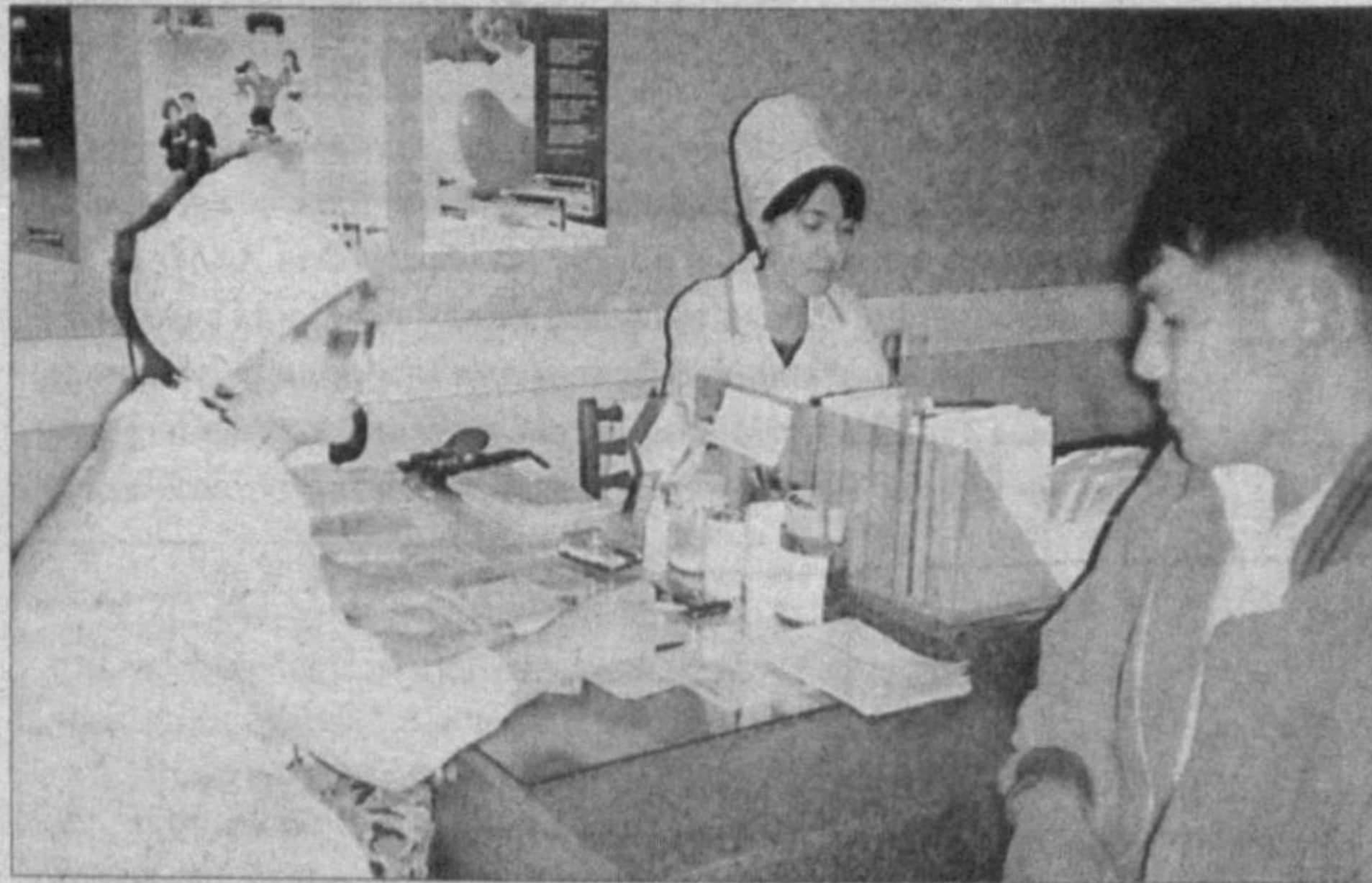
нинг хизматларини алоҳида таъкидлаш лозим.

Йўл-йўлакай ҳамроҳимизнинг ўзи ҳақидаги маълумотларни ҳам билиб олдик. Унинг тиббиёт соҳасига ҳавас қўйишида ота-онаси сабабчи бўлган. Отаси Рустам ака Фуломов 45 йиллик тажрибага эга бўлган рентгенолог, онаси — Ҳожинисо ая Умарова 35 йил давомида ҳамширалик қилган экан.

— Эришган ютуқларимда устозларим, марҳум, полковник Ҳусан Ҳакимов ва истеъфодаги полковник Суннат Толиповларнинг муносиб улушлари бор. Мен ана шундай инсонлар таълимни олганимдан фахрланаман, — дейди Азиза Мўминова.

Тошкент шаҳар ИИББ поликлиникасида ана шундай фидойи инсонлар бор экан, ушбу тиббий маскан тўғрисида сўз борганда, барча самимий ва илиқ фикрлар билдириши шубҳасиз.

Мирзараҳим МАМАЖОНОВ.
Муаллиф олган суратлар.

ИНСОН ОМИЛИГА ЭЪТИБОР

Вақт ўтгани сайин айрим кадриятларнинг қиммати тушади, уларга муносабат ўзгаради. Аммо ҳамиша ўзгармас, ўз аҳамиятини йўқотмайдиган кадриятлар ҳам бор. Меҳр, оқибат, инсонга эътибор ана шундай кадриятларимиздандир. Буни Бухоро вилояти ИИБ раҳбарияти яхши тушунади. Шунинг учун ходимларга гамхўрлик ҳаммиса диққат марказида.

Вилоят ИИБда хизмат ўтайдиган ходимларнинг муайян қисми туманлардан қатнайди ёки ижарада яшайди. Уларнинг уй-жой таъминотини яхшилаш муҳим ижтимоий масалалардан бири саналади. Буни назарда тутилиб, жорий йилда ходимлардан 25 нафарига 2-3 хонали хонадонлар ажратилди. Улар орасида офицерлар, сержантлар, сафдорлар, турли хизмат вакиллари бор. Кишининг уйи тинч, бола-чақаси ёнида бўлса, вақтида уларнинг иссиқ-совуғидан хабар ола билса, ишида унут бўлади. Узоқнинг иши қийин. Айниқса, ҳуқуқ-тартибот ходимининг хизмат вақти

чегараланмаганини, баъзан алламаҳалгача ишлашига тўғри келишини ҳисобга олсак, бунга яна бир бор амин бўламиз.

— Раҳбар қўл остидагилардан ишни талаб қилсаю, ундан аҳволинг қандай, нима муаммоларинг бор деб сўраб турмаса, бу инсофдан эмас, қолаверса, хизмат самарадорлигига ҳам салбий таъсир кўрсатади, — дейди вилоят ИИБ ШТБХ катта инспектори, майор Асқар Гиёсов. — Шунинг учун бошқармамиз бошлиғи шаҳар, туман ички ишлар идораларига махсус кўрсатма берганлар. Унда раҳбарлар ходимларнинг оилавий шароити, мод-

дий ва маънавий эҳтиёжларидан ҳаммиса боҳабар бўлиб туриши зарурлиги таъкидланган.

Бу ерда осойишталик посбонлари, уларнинг оила аъзолари соғлиқларини муҳофаза қилиш йўлида барча чора-тадбирлар кўриляпти. Вилоят ИИБга қарашли шифохона, поликлиника улар хизматида. Бундан ташқари зарур ҳолларда республика ИИВнинг Самарқанд, Наманган шаҳарларидаги сиҳатгоҳларига йўлланмалар берилади.

Гапни халқимизнинг азалий кадриятларидан бошлаган эдик. Меҳр-мурувват, оқибат ҳақида гапирган эдик. Айниқса, марҳум ходимларнинг оила аъзоларига эътиборда бу кадриятлар ёрқинроқ намоеъ бўлади. Осойишталик посбонининг иши хавфхатарга тўлалгини кўпчилик билади. Лекин хизмат чоғидаги руҳий зўриқишлар, турлича шарт-шароитларда бурчни ўташга тўғри келиши турли касб касалликларини келтириб

чиқаришини, оқибатда баъзи ходимлар ҳаётдан эрта кетишини ҳамма ҳам билмайди. Уларнинг умр йўлдошларига, фарзандларига гамхўрлик қилиш виждон амридир. Жорий ўқув йили бошланиши арафасида бу борада бир савобли иш амалга оширилди — марҳум ходимларнинг болаларига кийим-кечаклар, китоб-дафтарлар, ўқув қуроллари совға қилинди.

Замон талабларидан келиб чиқиб ички ишлар идораларини компютерлаштиришга катта эътибор берилаяпти. Аксар милиция таянч пунктлари ҳам компютерлар билан таъминланган. Чегара ҳудудлардаги аҳоли пункт-ларидан узоқда жойлашган блок-постларда иссиқ овқатлар ташкил этилган, ходимларнинг дам олишлари учун зарур шарт-шароитлар яратилган. Ҳа, ҳар қандай жойда ҳам шахсий таркибга гамхўрлик қилинса, хизмат самарадорлиги ошади.

Бобомурод ТОШЕВ.

Гиёҳвандликнинг инсоният ҳаётига хавф солаётгани ҳеч кимга сир эмас. Унга мубтало бўлган кишилар бир умрга майиб-мажруҳ бўлиб қолмоқдалар. Шунинг учун ҳам бу иллатга асримиз вабоси деб таъриф берилган.

Унинг олдини олиш, гиёҳвандлик воситаларининг гайриқонуний айланиши ва истеъмолига қарши кураш бўйича Навоий вилояти ИИБ ЙХХБ ходимлари томонидан кенг қамровли ишлар амалга оширилмоқда.

ҲУШЁРЛИК КУЧАЙТИРИЛМОҚДА

Жумладан, «Қоралори-2005» тадбири жараёнида ИПХ масканлари фаолияти кучайтирилди ва ходимларнинг ҳушёрлиги янада оширилди. Бу ишда гиёҳвандлик моддаларини қидириб топишга ўргатилган хизмат итларидан самарали фойдаланиляпти. Бу эса гиёҳвандлик моддаларини олиб ўтиш билан боғлиқ ҳолатларни аниқлаш имконини бермоқда.

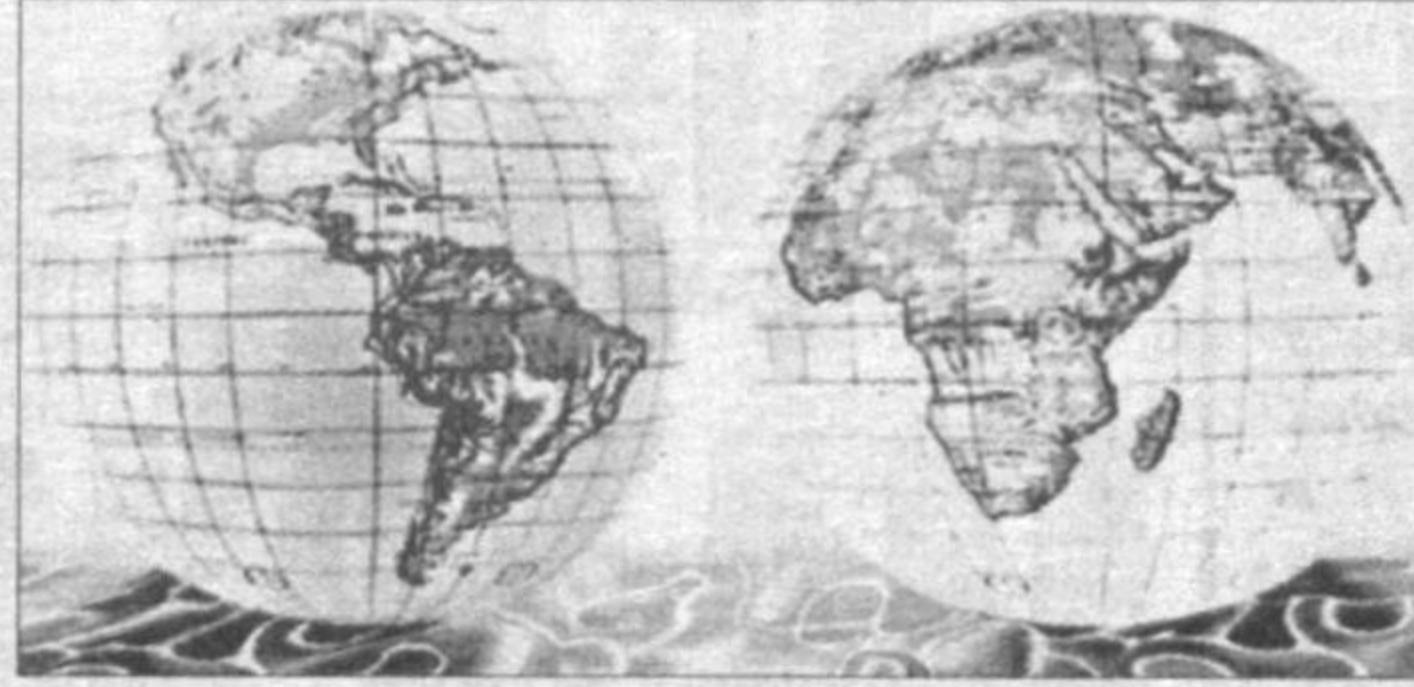
Шу йил 27 сентябрь куни Кармана туманида яшовчи, 1968 йилда туғилган Ж. Насиба огирлиги 0,9 грамм бўлган героин моддасини 50.000 сўмга сотаётган пайтда қўлга олинди. Унинг яшаш жойи кўздан кечирилганда 60,7 грамм героин топилди. Шу куни «Самарқанд» мунтазам ИПХ масканида вилоят ИИБ ЙХХБ алоҳида ИПХ отряди 2-сафарбарлик гуруҳи ходимлари «Навоий-Тошкент» йўналиши бўйича ҳаракатланиб келаётган «КамАЗ-5320» русумли автомашинани тўхтатиб, текширишганида, ҳайдовчи — Бухоро вилояти Когон шаҳрида яшовчи Н. Ҳамид автомашина юкхонасида 11 тонна-ю 310 кг бўлган қора металл ноқонуний равишда Тошкент шаҳрига олиб кетаётганлиги аниқланди.

Ҳар иккала ҳолат бўйича ҳозирда тергов ҳаракатлари олиб борилмоқда.

Гиёҳвандлик ва унинг тарқалишига қарши курашиш ҳар биримизнинг вазифамиз. Буни чуқур ҳис этган ходимларимиз бу борадаги ишларни янада кучайтирмоқда.

Балижон АШУРОВ,
капитан.

Малайзиянинг Жохор провинциясида қирол оиласи аъзоси Рава оролида хорижликларга ҳужум қилгани учун ҳибсга олинди. Воқеа қуйидагича юз берди.

Маълумки, ҳар бир ички ишлар ходимига тўппонча берилади. Патрон ҳам давлат ҳисобидан. Улардан хизмат вазифасини бажариш чоғида зарурат туғилганда бемалол фойдаланиши мумкин.

ҚАРИНДОШ БЎЛСА ЎЗИГА!

Оролда бразилиялик келин-куёвнинг тўйи бўлаётган эди. Маросимга кўплаб хорижликлар, жумладан, Европа ва Жанубий Америка мамлакатларидан меҳмонлар ташриф буюришганди. Меҳмонлардан бири рақсга тушишдан бош тортиди. Шунда қирол оиласи аъзоси (унинг отини ҳозирча маълум қилишмаяпти) хорижликларга оролни тарқ қилишни «амр» этади. Аммо улар рад этишади. Шундан сўнг ҳукмдорнинг қариндоши ва унинг дўстлари хорижликларга ташлашиб, уларни калтаклашади. Муштлашув оқибатида бир неча киши касалхонага тушади. Полициячилар тўрт муштумзўрни, жумладан, қирол оиласи аъзосини ҳам ҳибсга олади. Эслатиб ўтамиз, Малайзияда конституцион монархия тузumi жорий қилинган. Мамлакатнинг тўққиз провинцияси раҳбарлари галма-гал беш йилдан қироллик қилишади.

ТАШХИС ҲАМОН НОМАЪЛУМ

Ливия етакчиси Муамар Каддафи Фаластиннинг собиқ раҳбари Ёсир Арофатнинг ўлими сабабларини текшириш бўйича халқаро комиссия тузилишини талаб қилмоқда. Бу ҳақда Лондон шаҳрида чиқадиган «Ал-Ҳайят» газетаси хабар тарқатган.

Фаластинда тузилган комиссия Арофатнинг ўлими сабаблари аниқланмаганлигини маълум қилган эди. Ушбу ҳисобот чоп этилгач, орадан икки кун ўтиб Каддафи юқоридаги талаб билан чиқди.

ҚУРОЛНИ НЕГА ЯШИРИШГАН?

Яқинда Россия Федерал хавфсизлик хизмати ходимлари ички ишлар идораларидан бирини кўздан кечиришди. Буни қарангки, изкуварларнинг хоналаридан керагидан ортиқ қурол-яроғ чиқди. Диван остидан тўппонча, шифт орасидан «Муха» гранатомёти — жами рўйхатга олинмаган бешта ўқ отар қурол, бир нечта тротил шашкалари ва озроқ героин, марихуана топилди.

Прокуратура ноқонуний қурол сақлаш ҳолати бўйича жиноят иши кўзгади. Ҳозир қуролларни ким, нима учун сақлагани аниқланмоқда.

ҒАЙРИҚОНУНИЙ ТАШКИЛОТ

Бангладеш ҳукумати «Жиход Ҳаракатул ал-Исломиё» ҳарбийлашган гуруҳи фаолиятини таққилади. У террорчилик ташкилотлари рўйхатига киритилди. Ушбу қарор мамлакатда жорий йилнинг август ва сентябрь ойларида қатор портлашлар содир этилгач қабул қилинди. Кўпуровчиликлар оқибатида олти киши ҳаётдан кўз юмган, кўплаб уйлар вайрон бўлган эди. «Жиход Ҳаракатул ал-Исломиё» ташкилотининг раҳбари 1 октябрда ҳибсга олингач, гуруҳ фаолиятига чек қўйилган.

КИМ АЙБДОР?

Эрон Ислום Республикаси Президенти яқинда яна мамлакатнинг Ахваз шаҳрида юз берган портлашларда дахлдорликда Буюк Британияни айблади. Эрон давлат телевидениеси унинг «Биз ушбу террорчилик хуружларида британиялик кучлар ўз ролини ўйнаган деган шубҳадамыз», — деган фикрини келтирди. «Эронлик айғоқчилар юқоридаги ҳодисаларда Британиянинг қўли борлигини аниқлади», — деди Президент.

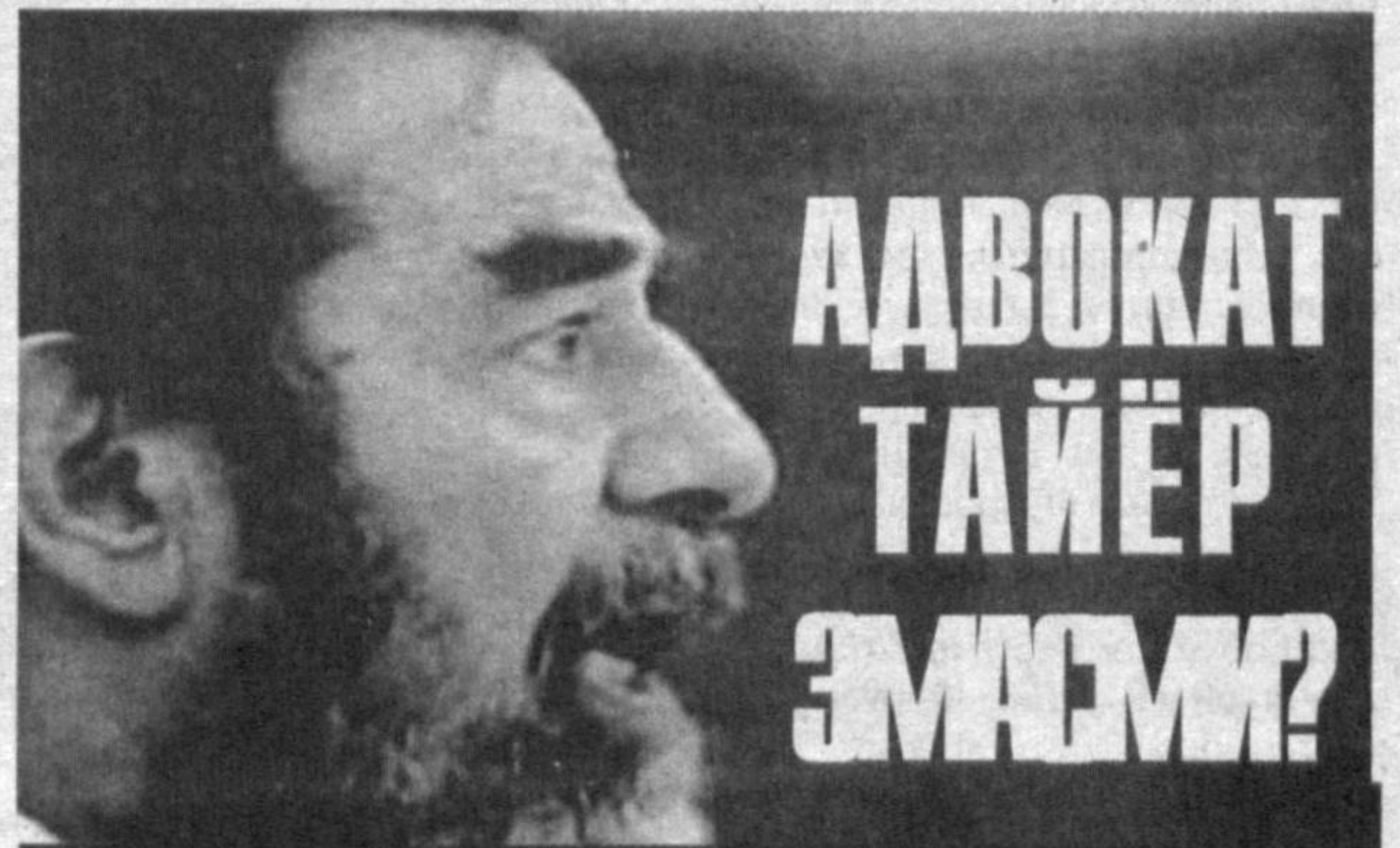
МИЛЛИОНЕР ПОРАХЎРЛАР

Россия Федерал хавфсизлик хизмати жамоатчилик билан алоқа қилиш маркази вакилининг айтишича, Федерал солиқ хизмати бошқарма бошлиғининг ўринбосари бир миллион АҚШ долларини пора сифатида олаётганида ашъвий далил билан ушланган.

Орадан бир неча соат ўтиб унинг ҳамтовоғи — Россия банкининг Москва худудий Бош бошқармаси ходими ҳам қўлга олинган. Тинтув пайтида унинг хизмат хонасидан ҳам учта жомадонга жойланган миллион доллардан зиёдроқ пул топилган.

Тергов ҳаракатлари чоғида амалдорлар бу пуллари йирик тижорат банкларининг биридан солиқ билан боғлиқ аниқланган қонунбузарликларга «кўз юмиш» эвазига пора сифатида олишгани аён бўлди. Ушланганларнинг исм-шарифлари ҳозирча ошкор этилмапти.

АДВОКАТ ТАЙЁР ЭМАСМИ?

Саллам Хусайннинг адвокати Ироқнинг собиқ Президенти устидан суд жараёнини уч ой орқага суришни талаб қилмоқчи. Агар Саллам Хусайн 140 нафар шпаниннинг ўлимида айбдор деб топилса, уни ўлим жазосига ҳукм этишлари мумкин. Прокуратура собиқ Ироқ етакчисига нисбатан бошқа айбларни ҳам илгари сурмоқчи. Хусайннинг ҳимоячиси ҳимоядан кўра АҚШ раҳбарияти томонидан уюштирилаётган бу суд жараёни қонунийми деган масалани кўндаланг қўймоқчи. Адвокат Халил ал-Дулайми бунга тайёрланиши учун кўшимча вақт керак, деди.

СИРЛИ МАХЛУҚ

Қўл яқинида яшовчи канадаликларнинг ақсарияти сув ҳавзасида ҳали фанга номаълум бирор махлуқ яшашига ишонишади. Симко кўлида ҳам маҳаллий ўлкашунослар сирли жониворни излашяпти. У ҳақдаги маълумотларга ҳиндуларнинг қадимий афсоналарида, XIX асрдаги нашрларда ҳам дуч келиш мумкин. 1983 йилда уни махсус кузатиш воситалари ёрдамида аниқлашган, 1991 йилда эса «тюленга ўхшаш махсус махлуқ»ни видеотасвирга туширишган.

Жорж Эберхарт сирли мавжудотни шундай тасвирлайди: «У тўқ кул ранг тюленга ўхшаб кетади. Узунлиги 3,5 метрдан 20 метргача этади. Юзи итнинг ёки отнинг башарасини эслагиди. Кўзлари бақрайган, бўйни узун, устида бир неча қовурғаси туртиб чиққан».

ТАДБИР ЯКУНЛАНДИ

Доғистоннинг Хасавюрт шаҳрида чоршанба кuni эрталаб тўрт нафар жангарини зарарсизлантириш бўйича махсус операция якунига етди. Бир неча соат давом этган жанговар ҳаракатлардан сўнг икки экстремист йўқ қилинди, қолган икки нафари эса қўлга олинди.

Доғистон ИИБ Матбуот хизмати бошлиғи А. Мусаевнинг айтишича, ўлдирилган жангариларнинг шахси аниқланган. Улардан бири Чеченистондаги туманлардан бирида фаолият кўрсатадиган жангариларнинг «амири» Султон Абдиев, иккинчиси эса Шомил Басаевнинг яқин ёрдамчиси Тоҳир Бадаев бўлган. Қўлга олинганларнинг исм-шарифи эса ҳозирча ошкор қилинмаяпти.

Тўқнашув чоғида бир милиционер ҳалок бўлган, тўрт ходим яраланиб, касалхонага ётқизилган. Тергов ҳаракатлари давом этаётир.

ОХИРИ КЎРИНМАЯПТИ

Ироқлик исёнчилар ва аксилтеррор иттифоқчи кучлар ўртасидаги тўқнашувларнинг охири кўринмаяпти. Оқибатда кўплаб тинч аҳоли вакиллари қурбон бўлишмоқда. Яқинда ўтказилган жанговар ҳаракатлар чоғида 70 га яқин киши ҳаётдан кўз юмди. АҚШ Куролли Кучлари вакили уларнинг барчаси террорчилардир, дея тасдиқляпти. Аммо маҳаллий аҳолининг фикрича, 39 нафар тинч фуқаро ҳам ҳалок бўлган. Америка вертолётидан олинган видеотасвир яхшилаб кўздан кечирилганда ўлганлар орасида бир аёл ва бола мурдаси кўзга ташланди.

Аскарларнинг сўзларига қараганда, жанговар операция якшанба кuni бошланган эди. Маҳаллий телевидение ўлганлар орасида икки нафар бола ҳам борлигини намоиш этди. Гувоҳларнинг гапига кўра, улар етти ўсмирнинг мурдасини ўз кўзлари билан кўришган. Бундан ташқари, репортёрлар маҳаллий шифохонага ётқизилган бошқа яралдорлар орасида икки бола ҳам борлиги тўғрисида хабар тарқатишган.

Экспертларнинг фикрича, ҳарбийларнинг бундай «янглишиш»лари мамлакатда ғарбга қарши кайфиятни кучайтириб, бир кунмас бир кун оммавий кўзғолонга олиб келиши мумкин.

Табиат онага қиёсланади. Она ер, Она табиат, Она сайёра атамалари замирида олам-олам маъно бор. Инсон ҳаётини табиатсиз тасаввур этиб бўлмайди. Биз табиатга зиён етказсак, у ҳам биздан ўч олмай қўймайди. Орол фожияси бунга ёрқин мисол. Афсуски, ҳали ҳам биз хатоларимиздан тегишли хулоса чиқара олганимиз йўқ!

Тожикистондаги алюминий заводидан чиқаётган заҳарли тутун 1980 йиллардан буён умумий аҳолиси 570 мингдан зиёд бўлган Сарийосиё, Узун ва Денов туманлари атроф-муҳитига заҳарли тутун тарқатиб, ҳудуд экологиясига сезиларли салбий таъсирини ўтказмоқда.

Соғлиқни сақлаш вазирлиги, Табиатни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси, халқаро “Экосан” ташкилоти ва бир қатор экспертларнинг маълумотларига қараганда, завод атроф ҳудудларга жуда катта миқдорда фторли водород чиқараётганлиги аниқланди. Натижада фторли водороднинг ҳаводаги миқдори борган сари меъридан ошиб кетаётганлиги қайд этилмоқда.

Мазкур заводнинг чорак асрдан буён экологияга етказиётган салбий оқибатлари камлик қилаётганидек, янги завод қурилишига “Русский алюминий” компанияси 1.5 миллиард АҚШ доллари ажратишни режалаштираётгани ҳақида матбуотда хабарлар пайдо бўлиб турибди.

Ҳамдўстлик давлатларининг 1992 йил 8 февралдаги келишувига асосан экология ва атроф-муҳитни асраб-авайлаш масалалари бўйича 50 дан ортиқ давлатлараро конвенциялар, битимлар ва 20 дан ортиқ икки томонлама халқаро келишувлар тан олинган. Шу билан бирга ҳар бир давлат давлатлараро чегара ҳудудларида ҳўжалик ва бошқа фаолиятни амалга оширишида, бошқа давлатларнинг атроф-муҳитига, аҳолининг турмуш тарзига ва ҳўжалик фаолиятига таъсир этмаслиги чораларини кўриш таъкидланган. 11 та давлат иштирокида тузилган мазкур ҳужжатнинг 8-модда-

фаза қилиш жамғармалари тўғрисида”ги Низомлар, “Атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ва табиатдан фойдаланиш соҳасидаги жиноятлар ва бошқа ҳуқуқбузарликлар тўғрисидаги ишлар бўйича суд амалиёти ҳақида”ги Ўзбекистон Республикаси Олий суди Пленумининг 1996 йил 20 де-

Мамлакатлар ва халқаро турмуш даражаларини келгуси авлод учун зарар етказмайдиган тарзда яхшилашни кўзда тутувчи имкониятлар яратиш йўли билан атроф-муҳитга эҳтиёткорона муносабатда бўлиш, қолаверса, бутун ер қуррасида таби-

ТАБИАТ — ОНАМИЗ!

Уни асрашга барчамиз масъулмиз

сида келишувга имзо чекилган кундан эътиборан кучга кириши белгиланган. Бироқ ана шу муҳим ҳужжатни имзолаган давлатлар мазкур халқаро келишувнинг барча шартларига тўла амал қилдиларми? Афсуски, бу саволга жавоб ҳам мавжум бўлиб қолмоқда.

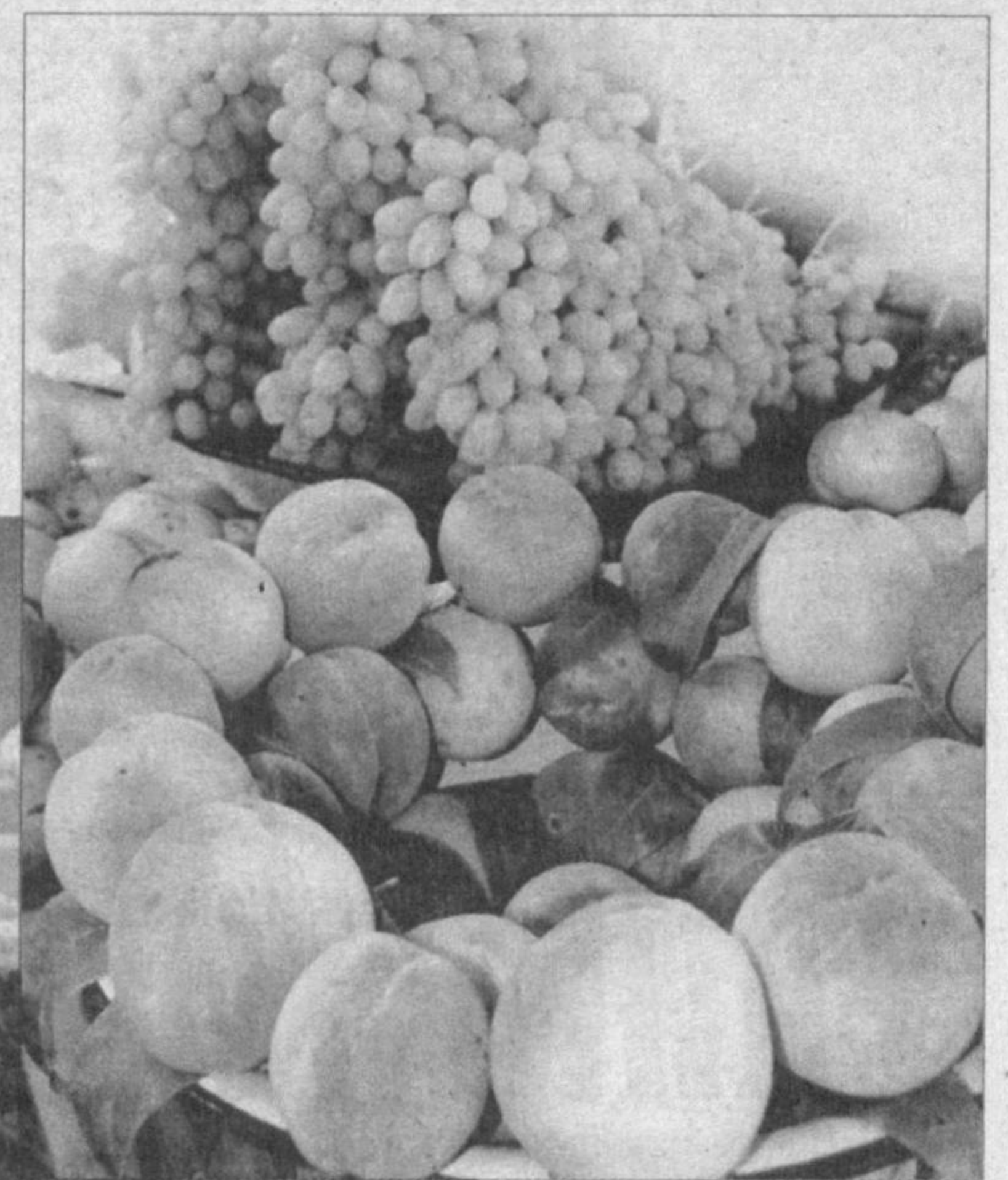
Мазкур халқаро келишувга амал қилиниб экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш юзасидан республикамизда бир қатор қонунлар ва қонун ости ҳужжатлари қабул қилинди. “Табиатни муҳофаза қилиш тўғрисида”ги, “Экология экспертизаси тўғрисида”ги, “Муҳофаза этиладиган табиий ҳудудлар тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Қонунлари, “Табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси тўғрисида”ги, “Табиатни муҳо-

кабрдаги Қарори шулар жумласидандир.

Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 13-моддасида инсон, унинг ҳаёти, эркинлиги, шаъни, қадр-қиммати ва бошқа дахлсиз ҳуқуқлари олий қадрият

атни ҳимоя қилиш мақсадида БМТнинг атроф-муҳит дастури — ЮНЕПга 1972 йилда асос солинган эди.

Наҳотки, БМТ табиатни муҳофаза қилиш ишини ҳамма жойда кучайтирган, бир неча халқаро шартномаларни ишлаб чиқиб, халқаро

Афсуски, алюминий заводи нафақат Ўзбекистонга, балки Тожикистоннинг экологияси, атроф-муҳитига, халқининг соғлиғига ҳам зарар етказмоқда. Наҳотки, иқтисодий манфаатдорлик экология, атроф-муҳит, халқнинг сиҳат-саломатлигидан устун турса? Наҳотки, биз фақатгина фойдани ўйлаб, табиатга эътиборсиз боқсак? Нега Тожикистондаги мутасадди ташкилотлар, жамоат бирлашмалари вужудга келган вазиятга бефарқ? Ҳали ҳам кеч эмас, Тожикистон алюминий заводи заҳарли бўҳронининг олдини олиш мумкин. Бунинг учун ҳамжиҳатлик, дўстлик, қўни-қўшничилик таомилларига, қонун ва халқаро ҳуқуқ нормалари талабларига амал қилиш лозим бўлади.

Шукурлар бўлсинким, мустақилмиз. Шонимиз, шууримиз, тарихимиз буюк. Нафақат Марказий Осиёда, балким бутун дунёда Ўзбекистоннинг ҳам, Тожикистоннинг ҳам ўз салоҳияти, ўз ўрни бор.

Ўйлайманки, давлатларимиз ўртасидаги дўстлик, биродарлик ришталари замирида халқларимиз равиқнақи, келажак авлод учун табиатни, атроф-муҳитни асраш ва уни ҳимоя қилишга тожик дўстларимиз билан биргаликда эришамиз.

Бизнинг республикамизда олиб борилаётган изчил ислоҳотлар, энг аввало, инсон учун, унинг соғлом турмуш тарзи учун хизмат қилишига қаратилганлиги билан ҳам муҳим аҳамиятга эга. Мамлакатимизда илгари сурилган эзгу ғоялар юрт тинчлиги, эл фаровонлиги, Ватан равиқнақи, фарзандларимиз келажаги йўлида хизмат қилади. Ишонманки, тожикистонлик биродарларимизнинг ҳам қалбига эзгу ғоялар ҳамроҳдир.

Акрам ЖУМАЕВ,
Ўзбекистон Республикаси
Олий Мажлиси Қонунчилик
палатаси депутати.

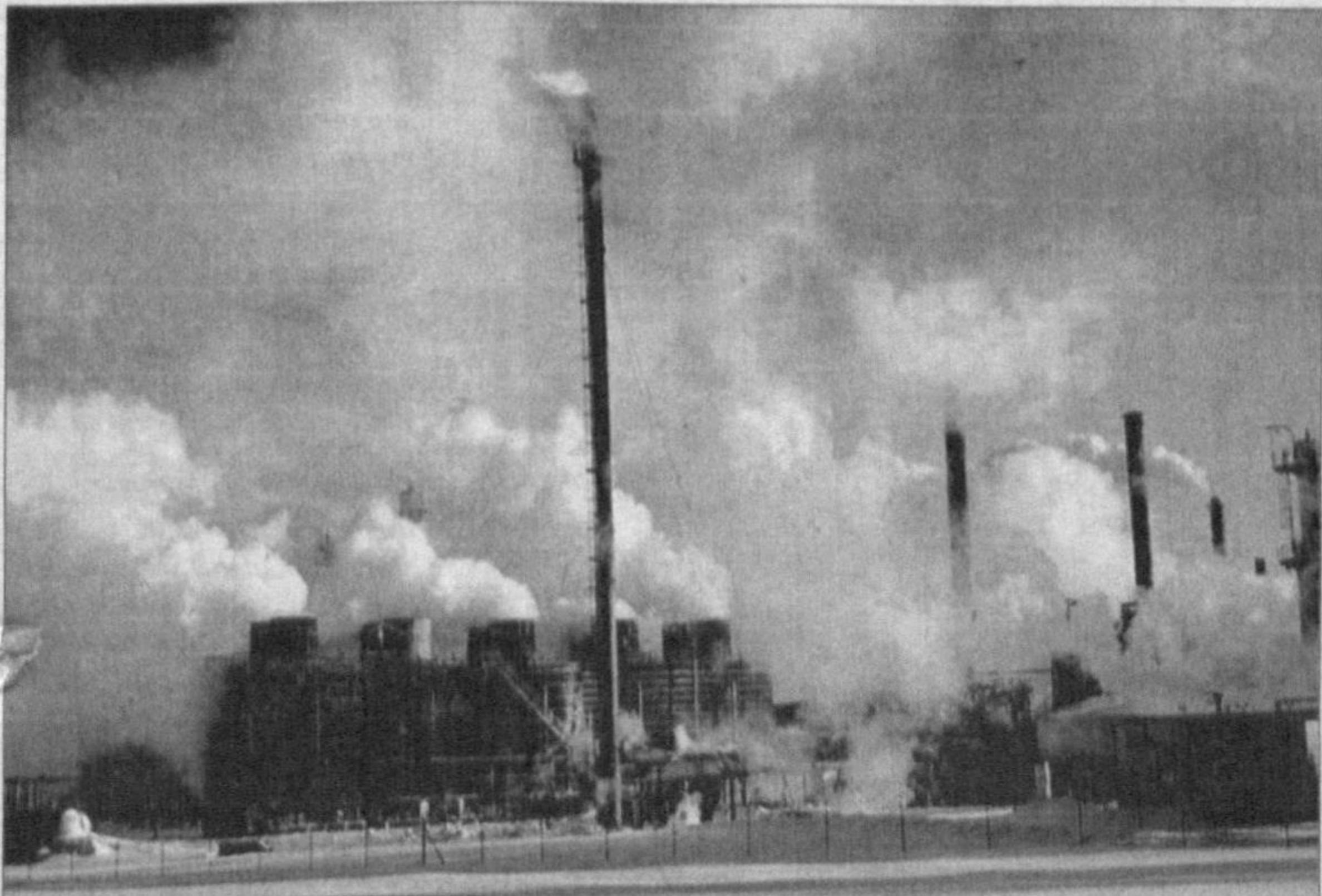
ҳисоб-

ланиши белгиланган. Бунда инсоннинг ҳаёти ва соғлиғи назарда тутилмоқда. Асосий қонунимиз 50-моддасида эса фуқаролар атроф-муҳитга эҳтиёткорона муносабатда бўлишга мажбур эканликларни таъкидланган.

экологик ҳуқуқ тараққиётининг ташаббускорига айланган, мазкур халқаро шартномаларнинг аксариятини ЮНЕП назорат қилаётган бир пайтда табиатга ваҳшиёна ёндошишга йўл қўйилса!

Бундан ташқари БМТнинг “Кун тартибиди — XXI асрга ташриф” дастурида ҳам инсонлар табиат билан уйғун ҳолда соғлом ва фаровон ҳаёт кечиршига ҳақлилиги, айни пайтда давлат ўз ҳудудидаги ресурсларини эксплуатация қилишда суверен ҳуқуқга эга, аммо бундай ҳолатда бошқа давлат атроф-муҳитига зиён етказмаслиги кераклиги каби масалалар алоҳида таъкидлаб ўтилган.

Ўзбекистон ва Тожикистон давлатлари ўртасида дўстлик алоқалари ўрнатилган. Бир қатор ўзаро шартномалар имзоланган. Мен Сарийосиё ва Узун туманларидан сайланган халқ вакили сифатида ҳар сафар сайловчи-

«Халқаро амнистия» ташкилотининг сўнги маълумотларига қараганда, шу кунгача дунё мамлакатларининг ярмидан кўпи ўлим жазосини қонуний тартибда бекор қилди ёки уни амалда қўлламапти.

- 85 та давлат ва ҳудудий тузилмалар барча жиноят турлари учун ўлим жазосини бутунлай бекор қилган;
- 11 та давлат факулдда жиноятлардан ташқари барча жиноятлар учун ўлим жазосини бекор қилган;
- яна 24 та давлатни амалда шулар сирасига қўшиш мумкин: ушбу мамлакатлар қонунларида ўлим жазоси кўзда тутилган бўлса-да, яқин ўн йилдан буён бу жазо бирор марта ҳам ижро этилмади. Мазкур мамлакатларда сиёсат ёки амалиёт ўлим жазосини ижро этмасликка қаратилган, деб ҳисобланади.

Юқоридаги рақамларни жамлайдиган бўлсак, 120 та давлат ўлим жазосини қонуний асосда бекор қилган ёки уни амалда қўлламаётган бўлиб чиқади. Қолган 76 давлат ва ҳудудий тузилмаларда ўлим жазоси сақланиб қолган ва қўлланиб турилади. Аммо йилдан-йилга ўлим жазосини ижро этиш кўрсаткичи камайиб бормоқда.

ЎЛИМ ЖАЗОСИ:

ТАҚИҚЛАШ САРИ

1990 йилдан буён 40 дан зиёд давлат ҳар қандай жиноят учун ўлим жазосини бекор қилди. Улар орасида Африка (рўйхатнинг сўнггида Кот д'Ивуар ва Сенегал), Шимолий ва Жанубий Америка (Канада, Парагвай, Мексика), Осиё ва Тинч океан минтақаси (Бутан, Самоа, Туркманистон), шунингдек, Европа ва Жанубий Кавказ давлатлари (Арманистон, Босния — Герцеговина, Кипр, Греция, Туркия, Сербия ва Черногория) ҳам бор.

Олий жазо камдан-кам ҳолларда бекор қилинганидан кейин қайта тикланади. Масалан, 1985 йилдан буён 50 дан ортиқ давлатда ўлим жазоси қонуний тартибда бекор қилинди ёхуд аввалига одатдаги жиноятлар учун уни қўллашни тақиқлаб, кейинроқ бу тақиқни барча жиноятлар учун татбиқ этишди. Шундан буён ўтган давр ичида фақат тўрт мамлакатгина бу жазони қайта тиклади. Аммо улардан Непал яна ўлим жазосини бекор қилди. Филиппин эса кейинчалик ўлим жазосини ижро этишни тўхтатиб қўйди. Қолган икки мамлакат — Гамбия ва Папуа-Янги Гвинеяда эса ўлим жазоси тўғрисидаги ҳукмлар ижро этилмади.

2004 йил мобайнида жаҳоннинг 25 мамлакатида камида 3797 маҳкум қатл этилди ва 64 мамлакатда камида 7395 киши ўлим жазосига ҳукм этилди. Ҳақиқий кўрсаткичлар бундан юқори, албатта. Шу йили Хитой, Эрон, Вьетнам ва АҚШда маълум бўлган ўлим ҳукмларининг 97 фоизи ижро этилди. «Халқаро амнистия» ташкилоти маълумотларига кўра (маълумотлар очик манбалардан олинган), сўнгги йилда Хитойда камида 3400 киши, Эронда 159 киши, Вьетнамда 64 ва АҚШда 59 киши қатл этилди.

ЎЛИМ ЖАЗОСИ ТУРЛАРИ

2000 йилдан буён қуйидаги ўлим турлари қўлланилиб келинапти:

РАҚАМЛАР ВА ФАКТЛАР

- Бошини танидан жудо қилиш (Саудия Арабистони ва Ироқ).
- Электр стулга ўтқириш (АҚШ).
- Осиб ўлдириш (Миср, Эрон, Япония, Иордания, Покистон, Сингапур ва бошқа мамлакатлар).
- Инъекция (укол) қилиш (Хитой, Гватемала, Филиппин, Таиланд, АҚШ).
- Отиш (Белорусь, Хитой, Сомали, Тайвань, Вьетнам ва бошқа мамлакатлар).
- Тошбўрон қилиш (Афғонистон, Эрон).

ВОЯГА ЕТМАГАНЛАРГА НИСБАТАН ЎЛИМ ЖАЗОСИ

Инсон ҳуқуқлари бўйича халқаро шартномалар жиноят содир этган пайтида ҳали 18 ёшга тўлмаган шахсларни ўлимга ҳукм қилишни ёки қатл этишни тақиқлайди. Фуқаролик ва сиёсий ҳуқуқлар тўғрисида халқаро Пакт, Болалар ҳуқуқлари тўғрисидаги Конвенция, Болалар ҳуқуқлари ва манфаатлари тўғрисидаги Африка хартиясига ҳамда Инсон ҳуқуқлари тўғрисидаги Америка конвенциясида тегишли

бўлмаса биттасига қўшилишган. Ўлим жазоси бўйича бир неча марта илмий тадқиқотлар ўтказилди. Аммо уларнинг бирортасида ҳам жиноятчиликнинг олдини олишда ўлим жазоси бошқа жазо турларига қараганда самаралироқ восита эканлиги ўз тасдиғини топмади. 1988 йилда БМТ буюртмасига кўра ўтказилган ва

2002 йилда тўлдирилган ана шундай тадқиқотда ўлим жазоси ва қотилликлар ўртасидаги боғлиқлик ўрганилди. Тадқиқотчилар: «Ўлим жазоси қотилликлар сонининг камайишига бир қарашда унга қараганда енгилроқдек туюладиган умрбод қамоқ жазосига қараганда кўпроқ таъсир қилади, деган фараз нотўғри бўларди», — деган хулосага келишди.

ЖИНОЯТЧИЛИК ДАРАЖАСИГА ТАЪСИРИ

Юқоридаги тадқиқотда ўлим жазосининг умуман жиноятчилик даражасига таъсири ҳам ўрганилди. Хулосада жумладан шундай дейилади: «Статистик тенденция ўзгаришсиз қолмоқда. Бу давлатлар ўлим жазосини камроқ қўллайдиган бўлсалар, жиноятчилик даражасининг кутилмаганда ва кескин ошиб кетишидан хавотирланишларига ўрин йўқлигини кўрсатади».

Баъзи мамлакатларнинг сўнгги статистик маълумотлари ўлим жазосининг бекор қилиниши салбий оқибатларга олиб келмаслигини кўрсатади. Масалан,

Канадада 1975 йилда (ўлим жазоси бекор қилинишидан бир йил олдин) қотиллик ҳар 100 минг кишига 3,09 тани ташкил этган эди. 1980 йилда бу кўрсаткич 2,41 тага камайди. Ўшандан буён қотиллик даражаси мунтазам пасайиб бормоқда. 2003 йилда, яъни ўлим жазоси

эълон қилинди. Бу борала юртдошларимиз қандай фикрда? Шу мақсадда бир неча фуқаро билан суҳбатлашдик.

— Мен 2008 йилнинг 1 январидан республикамизда ўлим жазоси ўрнига умрбод ёки узоқ муддатга озодликдан маҳрум этиш жазоси

жорий этилишидан матбуот орқали хабардор бўлдим, — дейди ҳайдовчи Аъзам Абдусаломов. — *Оддий бир фуқаро сифатида энди юртимизда жиноятчилар кўпайиб кетмасмикан, деган савол ўйлантиряпти. Чунки, тирикчилик учун тунда ҳам киракашлик қиламан. Баъзан ҳайдовчиларнинг умрига зомин бўлган қотиллар тўғрисида ўқиб қолсам,*

Тадқиқотчилар: «Ўлим жазоси қотилликлар сонининг камайишига бир қарашда унга қараганда енгилроқдек туюладиган умрбод қамоқ жазосига қараганда кўпроқ таъсир қилади, деган фараз нотўғри бўларди», — деган хулосага келишди.

ташвишга тушман... — Мамлакатимизда тadbиркорликка кенг йўл очиб берилганидан фойдаланиб, анча сармоёга эга бўлдим, — дея суҳбатта қўшилди тadbиркор Бурхон Орифжонов. — Шу йилнинг 1 августида эълон қилинган Фармонни эшитиб, тўғриси биров хавотирга тушдим. Бойси, ўлим жазосининг бекор қилиниши бир пайтлардагидек турли хил жиноий тўдаларнинг пайдо бўлишига сабаб бўлмасмикан?

— Ушбу Фармонни газетада ўқиб, менда ҳам турли фикрлар туғилди. Чунки, инсонийлик нуқтаи назаридан олиб қаралса, ўлимга маҳкум этилган шахснинг ҳам фарзандлари, яқинлари бор. Уларда гуноҳ йўқ. Инсон ўғрими, уччига чиққан жиноятчимни, умуман ким бўлишидан қатъи назар, бари бир уларнинг жисгарбанди. Яхшиси, умрбод ёки узоқ муддатга озодликдан маҳрум этиш керак-ки, токи қилган ишининг нақадар оғир гуноҳ эканини англаб, виждон азобида қийналсин ва пуншаймон бўлсин, — дейди талаба Севара Содиқова.

— Арзимаган нарсаларни деб гоҳида талабаларнинг жонига қасд қилаётганларни эшитиб қоламан. Шундай кимсалар кўпайиб кетмайдими, деб хавотирга тушиб қоламан, — дейди яна бир талаба, — Зулхумор Толипова.

Хўш, ҳуқуқшуносларимиз бунга қандай қарашмоқда? Фуқароларимизнинг фикр-мулоҳазалари ўринлими?

Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист Алишер Шарафутдинов Фармон юзасидан қуйидаги фикрларни билдирди:

— Жазонинг оғирлиги жиноятчи камайишига сабаб бўлади, деган қараш мутлақо нотўғридир. Аксинча, жазонинг муқаррарлигини одамлар онига чуқур синдириб боришимиз учун энг самарали чоралардан, хусусан, жамоат назорати ва таъсирдан кенг фойдаланишимиз даркор. Қилмишидан вақтида хулоса чиқарадиган, қисқача айтганда, тушунадиган одамларга нисбатан қонунларимизда ифодасини топган инсонпарварлик тамойилини қўллаш билан бирга, одамгарчиликдан чиқиб, оғир жиноятлар қилиб ўзгаларга, жамиятга зиён-заҳмат etkazувчи жиноятчига нисбатан эса жазо муқаррарлиги ва қонунларимиз қатъийлигини кўрсатишимиз шарт. Ўлим жазоси бекор бўлибди, энди билганимни қиламан, деб ўйловчилар бўлса хато қилади.

Тўғри, бугунги кунда инсоният бошига турли бало офатларни ёғдираётган террорчилар ёки бошқа жиноятлар содир этаётганлар шунга яраша жазоланиши шарт. Бундайлар асосан олий жазо — ўлимга ҳукм қилинган. Лекин уларни ўлдириб юбориш билан бундай жиноятларни йўқотиб бўлмайди. Президентимизнинг ўлим жазосини бекор қилиш тўғрисидаги Фармонини ҳаётга татбиқ этиш борасида ҳали кўп ишларни амалга оширамиз. Ўлим жазосининг бекор қилиниши жиноятлар кўпайишига таъсир қиладими-йўқми, деган саволга келсак, жиноят ва унга тайинланган жазо жиноятларнинг ўсиши ёки камайишига мутлақо таъсир қилмайди. Жиноий жазоларнинг либераллаштирилиши, хусусан, айрим жиноятчилар озодликдан маҳрум қилиш билан боғлиқ бўлмаган жазонинг тайинлиши бу тенденцияга мутлақо таъсир кўрсатмаётгани ҳам буни тасдиқлайди.

Актёрлар... Улар сахналарда, киноларда гоҳ фақир, гоҳ шоҳ қиёфасини яратадилар. Кейин эгниларидеги жанда кийим ёки бошларидаги шоҳона тожларини ечадилар-да, эртасига ўзларидек оддий ташвишларга шўнгиб, оддий одамлардек яшайверадилар.

Аббос Бакиров ҳам миллионлаб ўзбек томошабинлари томонидан тан олинган севикли актёрлардан бири эди. У театр ва кинода ўнлаб ролларни маҳорат билан ижро этган. Аммо бизнинг хотирамизда Қодирийнинг «Ўткан кунлар»идаги Юсуфбек ҳожи образи тимсолида муҳрланди. Бир томондан юксак тафаккур, адолат ва ҳақиқат ҳомийси Юсуфбек ҳожи қиёфасида биз идеал шахс образини кўрганимиз учунми, унга чексиз меҳр-муҳаббат қўйгандик. Актёрнинг қизи Ўзбекистон халқ артисти Барчиной (Ойбарчин) Бакирова шундай эслайдилар: «Бир воқеа ҳамон эсимдан чиқмайди. Биз жуда эски ҳовлида яшардик. Газ баллонда келарди, уй печка билан иситиларди.

Кунлардан бирида юқори идорадан меҳмонлар келиб қолишди. Уйимизнинг аҳволини кўриб, «Аббос ака, сиз шунақа шароити йўқ уйда

марта келади. У яхши яшаши керак. Ҳамма нарсаси мўл-кўл бўлиши керак», дер. Лекин улар шуларсиз ҳам бахтли эдилар».

Ҳа, улар ҳашамларсиз ҳам бахтли эдилар. Аббос Бакировнинг турмуш ўртоғи ҳам мамлакатда театр санъати гуллаб-яшнаган даврда ижод қилган, Нодирабегим образи орқали ўзига ҳайкал қўйган истеъдодли актриса — Қамара Бурнашева эди.

Улар танишганларида, бирлари ҳаётнинг аччиқ-чучугини тотиб улгурган 30 ёшли дуркун йигит, иккинчилари эса 21 ёшли сочлари узун, гўзал қиз эди. Иккалалари ҳам бир-бирларига сира ўхшашмас, Аббос Бакиров вазмин,

шундай катта бўлишган. Баъзида сахна ортида шу қадар кўп болалар йиғилардики, театр билан банд бўлмаган актёрлар уларни чалғитишга ҳаракат қилишарди.

Қамара Бурнашева катта мусиқий драмаларда энг мураккаб арияларни ижро этар, бу оғир меҳнат кўпроқ дам олишни тақозо қиларди. Лекин хонадондаги шароит анчайин оғир бўлганлиги сабабли актриса рисоладагидек дам ололмасди. Болаларнинг иссиқ-совуғидан хабар олиш, икки маҳал иссиқ овқат тайёрлаш, айниқса, қиш кунларида ҳовлидаги қорни олиб кириб, уни сувга айлантириш, печкаларни иситиш зарур эди. Театрга кетиш олдида у бармоқларини чўткалар билан узоқ юварди. Чунки у спектаклларда асосан бош қаҳрамонлар ролини ижро этарди. Саҳнанинг шундай қонуниятлари борки, томошабинни ижрочининг муаммолари сира ҳам қизиқтирмайди ва буни актриса

ерга қўйди. Она учун бундан ортиқ азоб борми?! Замондошларининг хотирлашлари-ча, у ниҳоятда иродали аёл бўлган. Оғир касал бўлиб ётганларида «Эл-юрт ҳурмати» ордени билан мукофотланганини эшитиб, аввалига ҳайрон қолган, кейин «мени унутишмабди», дея қувончдан йиғлаган эканлар.

Бундан беш йил аввал Қамара Бурнашева ҳаётдан кўз юмди. Барчиной опа учун энди буёғига гўё яшашнинг қизиги қолмагандек эди. Лекин у сеvimли отаси қўйган исми бутун умри давомида оқлаб ўтиш масъулиятини тўла англагач, ўзини ижодга, меҳнатга урди.»

Улар бахтли эдилар

яшайсизми?» деб сўрашибди. Уч-тўрт кун ўтгач, чақириб битта катта уйни кўрсатишибди ва «шу уй сизга» дейишибди. Хоналари жуда кўп ва катта, ошхона, ванналарига кафель ётқизилган, ниҳоятда серҳашам, гўзал уй экан. Онамоса қувонган эканлар.

Орадан кунлар ўтибди. Аям «Уста, янги уйга қачон ўтамиз?» деб нукул сўрар, дадам эса сукут сақлармишлар. Бир кунни аямни чақириб «Биламан, уй сизга жуда ёқди. Лекин биз кўчмаймиз. Мен бу уй илгари кимга тегишли бўлганини суриштириб кўрдим. Бир савдогарнинг уйи бўлиб, мусодара қилинган экан. Унинг ҳам фарзандлари кўп бўлган экан. Агар ҳафа бўлмасангиз, гап шу — биз ўша уйга кўчмаймиз», — дебдилар. Шу-шу эски уйда қолиб кетишибди.

Дадамиз мол-мулкка, чиройли яшашга ўч эмасдилар. Содда эдилар. Балки ҳозир кимдир: «Инсон ҳаётга бир

оғир табиатли, ҳар бир воқеа-ҳодисага узоқ мушоҳададан сўнг баҳо бериши, Қамара Бурнашева эса қувнок, очиқ-кўнгиллиги билан ажралиб турарди. Улар турмуш қурганларида ҳаёт чархпалаги тўсатдан айланиб, бошқа дунёга тушиб қолганлари йўқ. Фақат тўйдан кўп вақт ўтмай уруш бошланиб кетди.

Бу оилада бирин-кетин икки ўғил, икки қиз туғилди. Барчалари театрда катта бўлишди. Театр ва оиладаги шахсий ҳаёт бир-бири билан аралашиб кетган эди. Эр-хотин эрта билан театрда жўнашар, аввал репетицияларда, сўнг оқшомги спектаклларда иштирок этишарди. Театрга фарзандларини олиб келишар, улар эса спектакль тугагунча ухлаб қолишар, эр-хотин ярим кечада болаларини қўлларида кўтариб қайтишарди. Умуман олганда, нафақат бу оила, балки ҳамма санъаткорларнинг фарзандлари ҳам

яхши тушунарди. Лекин уларни бирор марта нолиш билан эслаганларини ҳеч ким эшитмаган.

Афсус, биз кўпинча ёнимиздаги истеъдодли одамни қўллаб-қувватлашни билмаймиз, ўша одам батамом йиқилганида, қулаганидагина унга нега бундай бўлди, деб қизиқиш билан чегараланамиз, холос.

Аббос Бакировнинг тақдирга ҳам айна шу иллат чанг солган эди. Мамлакатнинг энг юксак унвони — Халқ артисти унвони соҳиби бир кунда истеъдодни қадрламайдиган кичик амалдорлар томонидан ўзи севиб бажариб юрган иш — театр бош режиссёрлиги вазифасидан четлатилади.

«Дадам нолишни, бировларни ёмонлашни ёқтирмасдилар, — дейди Барчиной опа. — Ҳар хил вазиятлар бўлган. Пенсияга чиқариб юборишган. Санъаткорнинг пенсияга чиқиши худди керакмасдек бўлиб қолиши билан тенг. Балки ёшлар ишласин, уларга жой бўшатиш керак, деган гап тўғридир, билмадим, билмадим.

Ўша пайтлари театрда янги директор келган экан. У албатта жуда ёш бўлган, дадамнинг санъатсиз яшай олмасликларини тушунмаганми ёки юқоридан буйруқ шундай бўлганми?!

«Нодира» спектакли премь-

ераси кунни эрталаб театрда борсалар, ишдан бўшатишлари ҳақида буйруқ чиққан экан. Индамай уйга қайтиб келибдилар. Шу-шу театрда қайтиб бормабдилар. Ўша воқеа дадамга жуда қаттиқ зарба

бўлган. Шунинг учунми кейин узоқ яшамадилар».

1974 йил Барчиной Бакирова иш юзасидан Душанбе шаҳрида юрганида, унга Андижондан келган шошилинч телеграммани кўрсатишди. Аммо... халқ артисти Аббос Бакиров қизи етиб келишидан икки соат аввал ҳаётдан кўз юмди.

Қамара Бурнашева турмуш ўртоғининг вафотидан сўнг ўтган йиллар давомида бирин-кетин уч фарзандини

Барчиной Бакирова ўзини бахтли инсон деб ҳисоблайди. У кетма-кет икки йил давомида мамлакатимизнинг юксак мукофотларини қабул қилиш учун Оқсаройга ташириб буюрди. 2001 йил у Ўзбекистон Халқ артисти деган юксак унвонга сазовор бўлган бўлса, 2002 йилда Халқ артисти Аббос Бакировга берилган «Буюк хизматлари учун» орденини санъаткорнинг қизи сифатида қабул қилди...

Илмира РАҲМАТУЛЛАЕВА.

чиликлардан холи эмаслигини афсус билан қайд этди. Иш юртиш, хусусан, юридик атамалар соҳасида ўз ечимини кутаётган масалалар талайгина эканлигини таъкидлаб:

— Баъзи тергов материалларини ўқисангиз, тушуниш қийин. Ёки айрим атамаларни олайлик. Масалан, «жиноят ҳуқуқи», «жиноят қидирув бўлими» атамалари менимча ўз моҳиятига унчалик тўғри келмайди, — деди.

Ўзвчи сўзлашув тилидаги, айрим корхона ва ташкилотларни номлашдаги қусурлар, Атамалар қўмитасининг фаолиятини жонлантириш, бир пайтлар ҳужжатларимизга нотўғри ёзилган исм-шарифларимизни тўғриладиш лозимлиги ҳақида куюниб гапирди.

Сўнг йилларнинг турли саволарига жавоб берди. Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирининг ўринбосари, полковник А. Шарафуддинов адибга мазмунли суҳбати учун миннатдорчилик билдирди. Фурсатдан фойдаланиб биз ҳам севимли ўзвчимизни мулоқотга чорладик.

Ўзбекистон Республикаси ИИВда ўтказилган навбатдаги Маърифат дарси «Давлат тилининг миллат ривожиддаги аҳамияти» мавзусига бағишланди. Унга Ўзбекистон халқ ўзвчиси Тоҳир Малик таширф буюрди. Ижодкор она тилимизга давлат тили мақоми берилган, аввало унинг ривожига, софлигига катта аҳамият берилганини, ammo кейинроқ эътибор хийла сусайганини таъкидлади. Оммага нутқ маданиятини ўргатиши лозим бўлган матбуот ҳам бу борада кам-

ўтишим билан руҳиятим тетиклашиб, ўзимга келиб қоламан.

— Бугун бўлиб ўтган Маърифат дарси давлат тили мавзусига бағишланди. Шу ўринда тилимиздан ўрин олган «фуқаро» атамасига ўз муносабатингизни билдирсангиз.

«Фуқаро» араб тилидан олинган бўлиб, «фақир», яъни ўзимиздаги «бечора» сўзининг кўплик шаклидир. Менимча, унинг ўрнига «гражданин» атамасининг ўзини ишлатавериш керак эди. Умуман, кўпчилик тилларга кириб келган «аэропорт», «телеграф» каби халқаро атамалардан воз кечиш керак эмас. «Дорилфунун» ва «университет» сўзларини қиёслайдиган бўлсак, маънолари яқин бўлса ҳам, биринчисиде тарихий хусусият кучлироқ. Уни тарихий асарларда қўллаган маъкул.

Бирор буюм, нарса қаерда тайёрланган, ишланган бўлса, ўша ерда қўйилган номини қабул қилганимиз тўғри бўлади. Фақат битта имтиғимиз — ти-

сўзидаги «миёна» ҳам форсча бўлиб «ўрта» маъносини билдиради. Ёки «лаҳм гўшт» сўз бирикмасида ҳам шу ҳол кузатилади.

Айни пайтда чет тиллардан худа-беҳуда сўз олишга ҳам эҳтиёт бўлиш керак. Масалан, «саммит» сўзининг ўзбекча «анжуман», «йиғин» «мажлис» каби бир қанча муқобили бор-ку.

— Тоҳир ака, бизнинг аксар муштариоларимиз ички ишлар идоралари ходимлари. Сизнингча, ҳозирда уларга қайси жиҳатлар, хусусиятлар этишмаяпти? Осойишталик посбонларининг халқ ўртасида обрў-эътиборини, нуфузини ошириш учун ишларга эътибор қаратиш керак деб ўйлайсиз?

— Бунинг учун ички ишлар идоралари ходимлари билан адабиёт аҳлининг ҳамкорлигини яхшилаш керак. Осойишталик посбонлари эл-юрт тинчилиги йўлида кўп ишларни амалга оширишяпти. Ammo халқ буларнинг аксаридан беҳабар. Фақат бозорда, милиция таянч пунктида ишлаётганларни билишади, хо-

«ТОҒАМНИ ЙИҒЛАТГАН САВОЛ»

— Тоҳир ака, ҳозирги учрашув чоғида нотиқлик санъатингизга қойил қолиб ўтирдик. Ҳамма ўзвчи ҳам уста нотиқ бўла олмас керак?

— Ўзимни унчалик моҳир нотиқ дея олмайману, раҳматлик Туроб Тўла, Ҳамид Фулом, Озод Шарафиддинов, Лазиз Қаюмовларнинг нотиқлик санъатига кўпчилик тан беришарди. Ўқувчилик давримда Қуддус Муҳаммадий ташкил этган адабиёт тўғарагига қатнардим. Устозимиз доимо мактабларга учрашувга бизларни ҳам эргштириб борардилар, кўпчилик олдида бизга сўз берардилар, шеър ўқитардилар. Ҳар ҳолда ўша учрашувларнинг фойдаси бўлган деб ўйлайман.

Устозимдан яна бир одатни ўрганганманки, биттагина синф билан учрашувга таклиф этишса ҳам бораман. Сабаби, унга келганлардан бирортасининг қалбида адабиётга меҳр уйғонса, ёмон йўлдан қайтса ҳам яхши-ку.

— Сизни фантастика, детектив жанрларида асар ўзвчи ижодкор сифатида яхши билардик. Сўнги пайтларда диний мавзуда ҳам қалам тебратяпсиз. Бунинг сабаби борми?

— Динни кўпчилик юртдошларимиз яхши тушунишмайди, фақат намоз ўқиб, жаннатдан жой сўрашдан иборат деб билишяди. Ваҳоланки, дин бекиёс тарбия воситасидир. Куръони Карим оятлари ҳам, Ҳадиси шарифлар ҳам ибратга, ҳикматга тўла. Уларни чуқур билган киши ўз ахлоқини камолга етказишдан ҳеч қачон тўхтамайди.

Аллоҳ таоло зулм қилишни ўзига ҳаром билиб, бандаларини ҳам бир-бирларига зулм қилишдан қайтарган экан. Зулм фақат бировни ноҳақ ўлдириш, жонини қийнашга эмас. Унинг дилига озор бериш ҳам зулmdir. Хуллас, диний таълимотни чуқур ўрганганим сари, унинг моҳиятини одамларга тўғри етказишга тобора кучлироқ эҳтиёж сездим.

Одоб-ахлоқ мавзусида «Одамийлик мулки» номли 4 китоб-

дан иборат асар ёзиб тугатдим. Яқинда биринчи китоб нашрдан чиқиб қолади. Асарни ёзишга тайёргарлик кўриш жараёнида 66 та дафтар тутибман. Уларнинг ҳар қайсиси битта хулққа бағишланган. Масалан, биринчисиде ота-онага ҳурмат, иккин-

дими бўлади. Шунинг учун асарда ички ишлар идораларида ҳақиқатни юзага чиқариш, адолат билан иш юритиш мавзулари ҳам қаламга олинади. Худо хоҳласа, бу асар ҳам китобхонлар қўлига тегиб қолади.

— Мана, узоқ йиллардан буён

чисиде сабр-қаноатга оид фикр-мулоҳазалар, воқеалар ўрин олган. Китобларда Куръон оятларидан, Ҳадиси шарифлардан тарбиявий мақсадларда фойдаланганман. Дейлик дўстга садоқат, хиёнат мавзусида ҳам қатор оятлар, ҳадислар бор. Кўплар буни билишмайди.

Ёки қариндош-уруғлар орасидаги муносабатларни олайлик. Ҳозир қавм-қариндошларидан хабар олмайдиغانлар, юзкўрмас бўлиб кетган ака-укалар учраб туради. Ваҳоланки, пайғамбаримиз бундайларни бизданмас деганлар. Демак, киши беш вақт намозини бекаму кўст адо этса ҳам, қариндошлик ришталарини бесабаб узар экан, унинг номаи аъмолига гуноҳ ёзилаверади. Ундайларга жаннатдан жой топилмайди. Кўпчилик буни ҳам билмайди.

— Сир бўлмаса, яна бирор янги асар устида ишляпсизми?

— «Иблис девори» номли қисса устида ишляпман. Яқин кунларда яқунланади. Унда ота-она вафотидан сўнг ака-уканинг ўзаро муносабати ҳақида ҳикоя қилинади. Ака ички ишлар хо-

республика ИИВ Академиясида тингловчиларга сабоқ бериб келяпсиз. Педагогик фаолиятингизнинг ижодингизга қандай таъсири бўлди?

— Ушбу илм даргоҳида ўн йилдан буён ишлаб келаяпман. Ўтган давр ичида ўндан зиёд китоб ёздим. Шунинг ўзи ҳам саволнингизга жавоб бўлади деб ўйлайман. Академия раҳбарияти бадий ижод билан шуғуланишим учун қулай шарт-шароит яратиб беришди. Бундан ташқари бу ерда фаолият кўрсатдиган олимлар, домларар китобларим юзасидан ўз фикр-мулоҳазаларини билдириб туришади. Бу ҳам ижодимга ижобий таъсир кўрсатади.

«Жиноятнинг узун йўли» номли илмий рисола чоп эттирдим. Унда жиноят кўчасига кирган ўсмирларнинг руҳий олами таҳлил қилинган. Бу ҳам илмий-педагогик фаолиятим маъсули деб биламан. Академияда ишлаш кишига қандайдир руҳий қувват бахш этади. Баъзан ишга отланганимда тобим қочиб турган бўлади. Ушбу муаззам билим даргоҳининг остонасидан ҳатлаб

лимиз қовушмаса, уни ўзбекчага мослаб талаффуз қилишимиз мумкин. Масалан, турк ва араб тилларида «полия» сўзи «полис» шаклида қабул қилинган. Руслар ҳам «Тошкент»ни «Ташкент» дейишади-ку. Биз ҳам «Алмати»мас «Олма-ота», «Ашга-

шундай асарларгина халқ қалбига кириб боради.

Назаримда, ички ишлар идоралари баъзи хизматлар фаолиятида илмий таҳлил этишмаятгандек. Жиноятчиликнинг илдизига етиб бориш керак. Шоҳ-бутоғини кесиб ташлаган билан кўзланган натижага етиб бўлмайди. Диний-экстремистик оқимларга қарши курашда ҳам ходимларнинг билими саёзлиги сезилиб қолаяпти. Улар детектив асарлар, айниқса, жаҳон детективи намуналарини мутолаа қилиб турсалар, касб маҳоратларининг ошишига ёрдам беради.

Ammo жиноятчиликка қарши курашни фақат ички ишлар ходимларига юклаб қўйиш тўғри эмас. Тоғам раҳматли Мирзақалон Исмоилий болалар ахлоқ-одоби ҳақида асар ёзмокчи бўлдилар. Материал йиғиш учун тарбия колониясига бордилар. Келганларидан сўнг таассуротларини сўраганимда уруш қийинчиликларини кўрган кап-катта одам йиглаб юборгани эсимда. «Бу болалар ўқиши, ўйнаб-қулиши керак эди-ку! Нега бундай йўлга кириб кетишди? Нега бунга йўл қўйдик?» деган эдилар изтироб билан. Биз ҳам жиноятчиликка дуч келганимизда ҳамнасаб ўзимизга шу саволни беришимиз зарур. Чунки жиноятнинг илдизларини жамиятдан, муҳитдан қидириш лозим.

— Тоҳир ака, қимматли вақтингизни аямай таҳририятимизга таширф буюргангиз учун минг раҳмат. Руза айёмларингиз муборак бўлсин. Ижодингизга барака, ўзингизга соғлиқ-саломатлик, узоқ умр, оилавий хотиржамлик тилаймиз.

Суҳбатни Бобомурод ТОШЕВ ёзиб олди.

KUNLARDAN BIR KUN...

Bahodir bolaligidan rasm chizishga qiziqadi. Tasviriy san'at darsi uning jonu dili. Gohida nima uchun bu dars haftada atigi bir martagina bo'ladi, deb ranjib ham qo'yadi. Boshqa darslarga qiziqmaydi. Uyga berilgan vazifalarni chala-chulpa tayyorlab keladi. Uning baholari pasayib borayotganini ko'rgan sinf rahbari tanbeh berdi. Lekin Bahodir bir-ikki hafta boshqa darslarni yaxshi o'zlashtirib yurdi-da, yana rasm chizishga berildi.

Sinf rahbari uning o'zi bilan gaplashish natija bermaganini ko'rib, ota-onasiga uchrashmoqchi bo'ldi. Mashg'ulotlar tugagandan keyin Bahodirni oldiga chaqirib:

— Ertaga ota-onangni maktabga aytib kel, — dedi.

Maktabga taklif etilayotganini eshitgan ota-onasi avvaliga xavotir olib Bahodirni so'roqqa tutishdi.

— Nojo'ya ish qilib qo'ydingmi? — so'radi onasi.

— Yo'q hech narsa qilmadim, — dedi Bahodir boshini egib.

— Bolalar bilan mushtlashgandirsan-da, — dedi otasi jaxl bilan.

— Yo'q dada, bolalar bilan mushtlashmadim, — dedi Bahodir ko'zlarini javdiratib.

— Nega bo'lmasa sinf rahba-

ring bizni chaqirtirdi? — so'radi otasi.

Bahodirning o'zi nima uchun sinf rahbari chaqirtirganini bi-

HAYOTDA HAMMA FAN KERAK

lardi. Shuning uchun ota-onasiga taskin berish uchun ochig'ini aytib berdi.

— Gap bu yoqda degin, — dedi otasi.

— Dada, men rassom bo'laman, boshqa fanlarga qiziqmayman, — dedi Bahodir.

— Bilasizku, rasm chizishni juda yaxshi ko'raman.

Dadasi biroz jimib turdi-da unga chizgan rasmlarini ko'rsatishni so'radi. Bahodir

o'ndan ortiq rasmlarni olib keldi. Dadasi ularni ko'zdan kechirarkan yugurib ketayotgan ot rasmini o'g'liga ko'rsatib dedi:

— Ot yugurib ketayotganda uning quloqlari qanaqa bo'ladi? — deb so'radi.

Bahodir indamadi.

— Buning uchun zoologiyani bilish kerak, — dedi dadasi.

— Olmaning gullari qaysi rangda bo'ladi? — so'radi boshqa rasmni ko'rsatib.

Bahodir nimadir deb g'udranib aniq javob berolmadi.

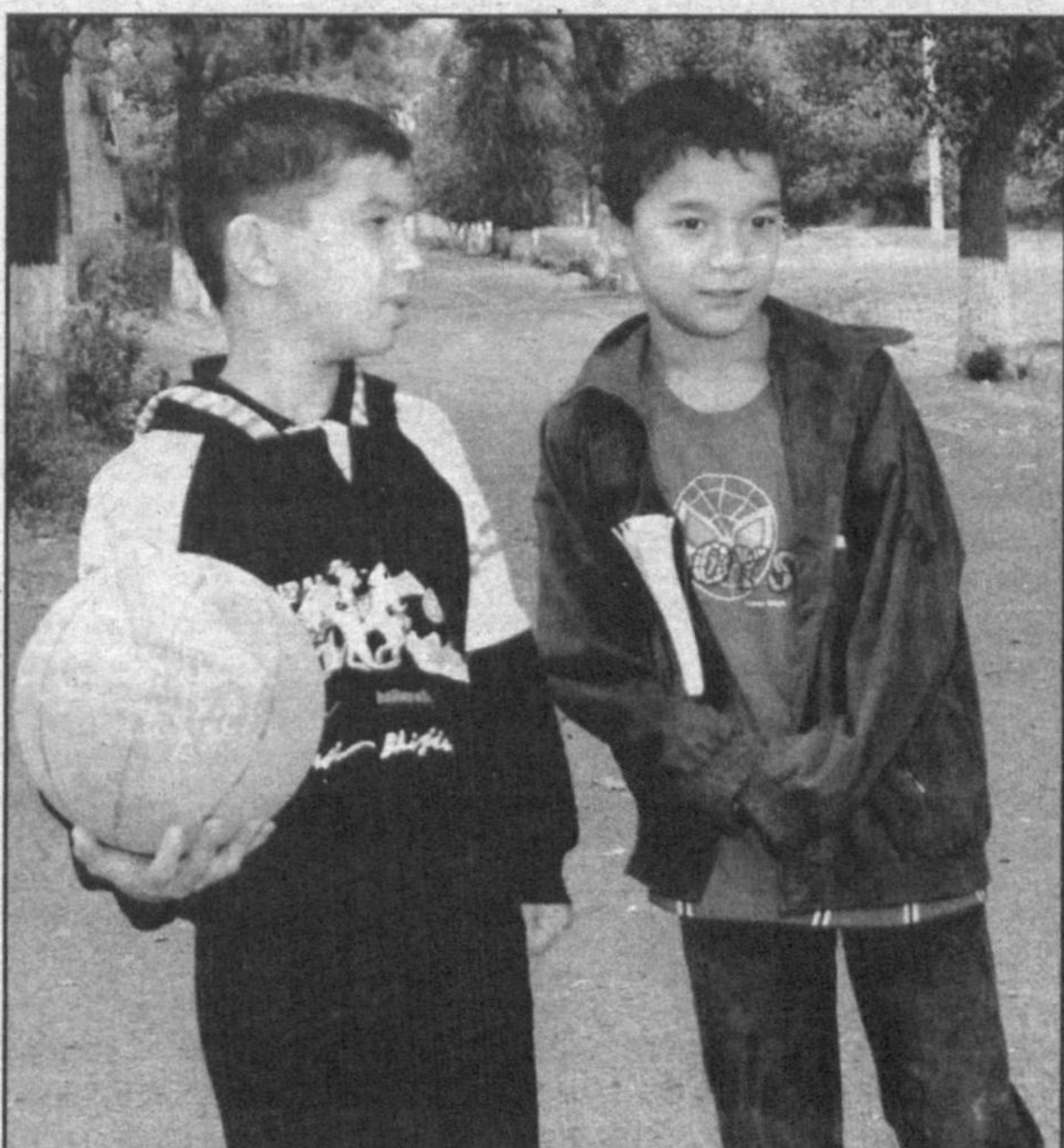
— Buni bilish uchun botanikani o'qish kerak, — dedi ota.

Otasi yana boshqa rasmlarni ko'rsatib savol berdi. Bahodir javob berolmadi. Shunda otasi

— Hayotda hamma fan kerak bo'ladi. Rassom ham ulardan xabardor bo'lishi kerak, ana shunda rasmdagi tasvirlar nuqsansiz bo'ladi, — dedi.

Bahodir ertasiga sinf rahbariga borib ota-onasi bilan bo'lgan suhbatni aytib, hamma fanlarni yaxshi o'zlashtirishga va'da berdi.

Sadriddin ABDULLAYEV.

XANDALAR

— Salimjon, nega qo'lingga ikkita shokolad ushlab olding? — so'radi onasi.

— Nima qilay qo'lingga ortiqcha sig'masa, — dedi Salimjon stoldagi shokoladlarga qarab.

— G'anijon pishgan olmalarni qachon tergan ma'qul? — so'radi o'qituvchi.
— Bog'bon yo'qligida-da, — dedi shaddod G'anijon.

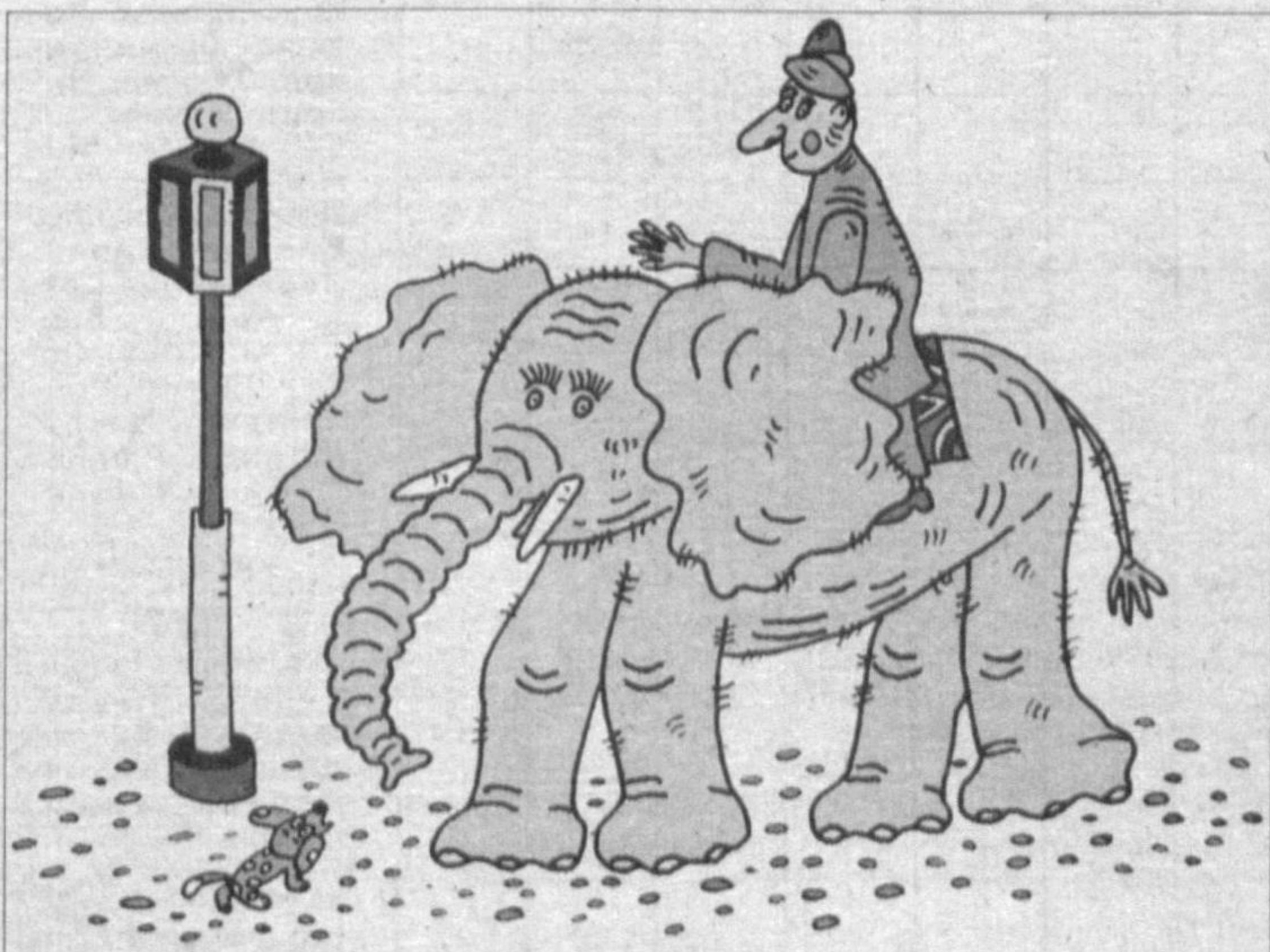
									To'g'ri
									Tozalata
	O'simliklar haqidagi fan			Bilan, va					
	Otamning otasi			Kam					Oi, ushla
				Tasma					Xon
				Avval					
	...Kan								
	Yog'in turi								
						Suv transporti		Ot poy-abzali	
	Shoir		Uy par-randasi						
	Dada, ada		Hayvonlar ovqat idishi						
						Hamma		Aralash rang	
									Ovqat
				Olov		Dam, hordiq			
						Saroy		Mo'tabar zot	
	Doimiy yashil daraxt								Shikor
	Meva		Mushuk turi						Kuy

Qadrli bolalar! Quyidagi boshqotirmaning «O'lkamizni bilasizmi?» deb nomladik. Savollarga javob topishda o'zak so'zdan foydalaning.
1. Meva. 2. Viloyat. 3. Buyuk alloma, olim va shoh. 4. Xalq yozuvchisi. 5. Avtomobillar shahri. 6. Yirtqich qush. 7. Darmondoriga boy o'simlik. 8. Qazilma boylik. 9. Qadimiy shahar. 10. Suv yo'li.

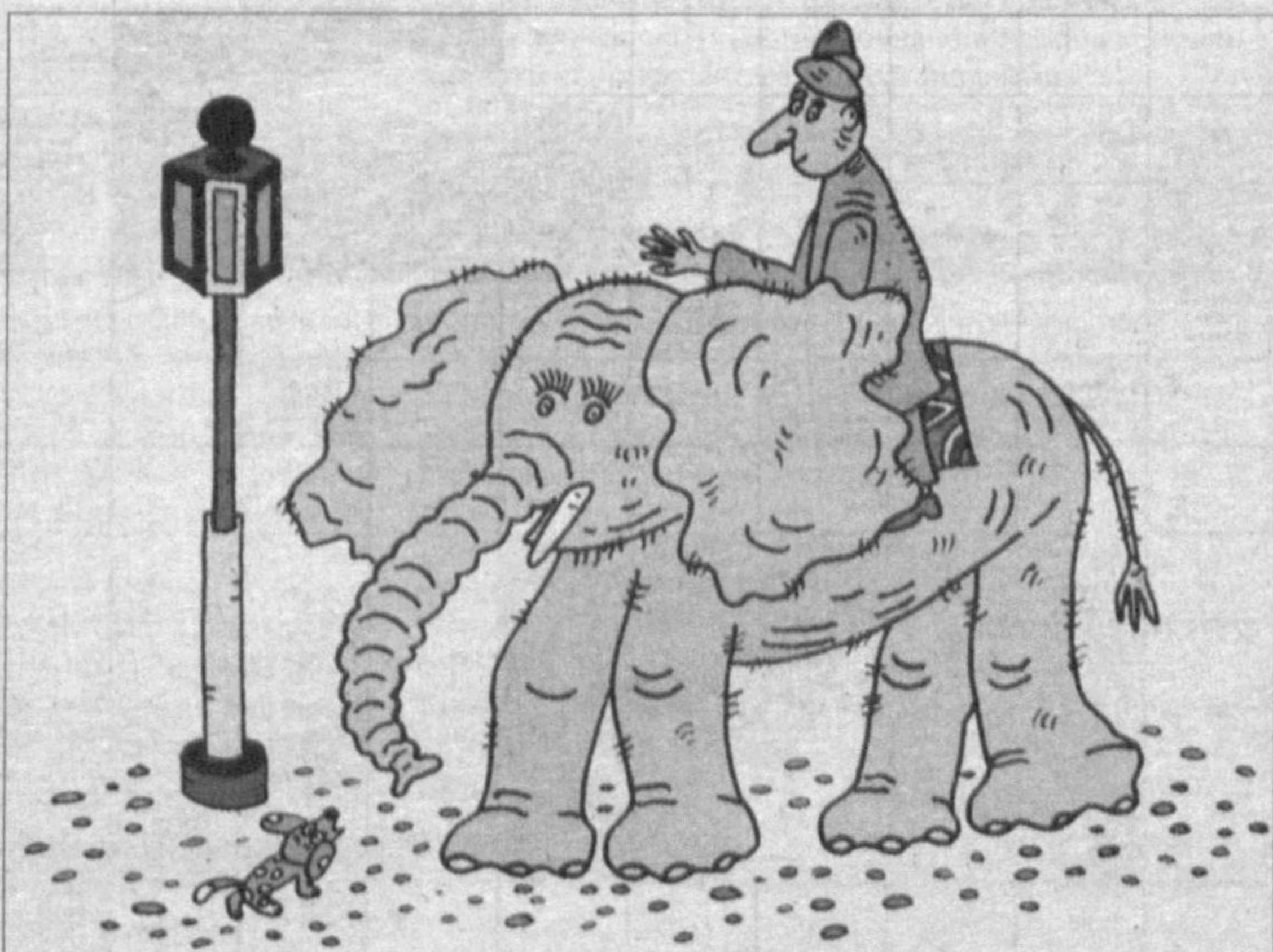
										O'
										Z
										B
										E
										K
										I
										S
										T
										O
										N

O'TGAN SONDA BERILGAN BOSHQOTIRMA JAVOBLARI

1. Andijon.
2. Norin.
3. No'xot.
4. Tovuq.
5. Qovun.
6. Nok.
7. Karam.
8. Mushuk.
9. Ko'pkari.
10. Iqbol.
11. Laylak.
12. Kamolot.
13. Tandir.
14. Rayxon.
15. Navoiy.
16. Yaylov.
17. Voleybol.
18. Lola.
19. Anhor.
20. Ravish.
21. Shuhrat.
22. To'ti.

Rasmlardagi o'nta farqni toping

Адолатнинг кўзи боғланди

Ўзбекистон терма жамоасининг жаҳон чемпионати ўлган-масини қўлга киритиш учун қилган барча саъй-ҳаракатлари чиппакка чиқишида

мураббий ва ўйинчилар айбдор эмас. Мутахассис ва кенг жамоатчиликнинг фикрлари ўрганиб чиқилгандан кейинги хулоса худди шундай.

3 сентябрь — Тошкентдаги учрашувни ёдга олайлик. Терма жамоамиз ўйинни кўтаринки руҳда бошлади. Ҳисобда олдинга чиқиб олди ва кўп ўтмай пенальти ҳам ишлади. Аммо... нафақат пенальтидан урилган гол, пенальтининг ўзи ҳам бекор қилинди. Ҳакамнинг кейинги хатти-ҳаракатлари фақатгина Баҳрайн фойдасига ишлади. Йошида тажрибали ҳакамлар сарасига кирарди. Унинг бунақанги хатоларга йўл қўйиши мумкин эмасди. Кўриниб турган бу адолатсизликка нима учун йўл

қўйилди деган ҳақли савол туғилади. Мақсад нима эди? Ўзбекистон футбол федерациясининг учрашувни аввалига Ўзбекистон терма жамоаси фойдасига техник натижа билан ҳал қилиш таклифи ФИФА томонидан шу заҳоти рад қилинди. Кейинроқ натижани сақлаб қолган ҳолда ўйинни 39-дақиқадан давом эттириш масаласи ҳам инкор этилди. Аммо кейинги учрашувларга европалик ҳакамларни таклиф этиш бўйича берилган хат эса нима учундир дарров ижобий ҳал бўлди. Яхшилаб

ҳамкасбининг ёнини олди. Яна бир мутахассис: «Локомотив»-«Тироль» учрашувини бошқарган ҳакам ван дер Энде бир ўйинчи-га иккита сариқ карточка кўрсатиб, кейин уни майдондан чиқариб юборишни унутиб қўйганлиги учун учрашув қайта ўтказилганди. Аммо кўп ўтмай ушбу ҳакамнинг лавозими кўтарилиб, УЕФА ҳакамлар кўмитаси аъзосига айланди. Шунинг учун Йошида ҳам кўп хафа бўлавермасин», дея илмоқли гап қилди. Эътибор беринг, европалик мутахассислар қайси-дир маънода ФИФАни қўллаб-қувватлапти.

Леннарт Юхансоннинг берган баёноти эса ҳаммасидан ўтиб тушди. «Биз чиқарган қарорга ўқиб юборган хатнинг алоқаси йўқ.

ларнинг қўли биланд келаверса, бунга қарши ҳакам чора топиши зарур. Якунда шундай ҳам бўлиб чиқди. Атайлаб қилинган техник хато баҳонасида Ўзбекистон терма жамоасининг тайёр галабаси тортиб олинди.

Қабул қилинган қарор терма жамоамиз жавоб учрашувини ўтказиш учун Манамага етиб боргандан сўнггина маълум қилинди. Оқибатда узоқ йўл босган футболчиларимиз яна ортга қайтишга мажбур бўлишди. Бу «сценарий»да кўрсатилганидек, руҳий зарбалардан яна биридир.

Ва ниҳоят, ҳакамлар масаласида. Юқорида бизнинг биргина талабимиз — ҳакамларнинг европалик бўлишигина қондирилганини айтиб ўтдик. Бу та-

лаб ФИФАга шунчалик ёқиб тушдики, хатто «сценарий»сига ижобий ўзгариш киритилганидан хурсанд ҳам бўлиб кетди, шекилли. Чунки европалик ҳакамлар ФИФАнинг «йўриғи»га қарши бора олмайдилар... Бунинг исботи ўлароқ, 8 октябрь куни М. Бусакка Баҳрайн терма жамоаси дарвозаси томон белгиланиши керак бўлган пенальтини «кўрмади», 12 октябрь куни Г. Полл аксар ҳолларда фақат Баҳрайн футболчиларини ҳимоя қилавериб «чарчади».

Хуллас, бир сўз билан айтганда, баҳрайнлик нефт корчалонлари пул тикиб турган бир пайтда ФИФА адолатнинг кўзини боғлади ва кўзлаган мақсадига эришди...

диққат қилсангиз, бу қарор ҳам бизнинг фойдамизга бўлмапти.

Яна бир жиҳат. Европалик таниқли ҳакам Урс Майер Тошимичу Йошиданнинг тарафини олиб, футбол қондалари япон тилига нотўғри таржима қилинган бўлса керак, дея

Биз ҳакам йўл қўйган техник хато туфайли шу қарорни қабул қилдик». Бундан кўришиб турибдикки, бўлиб ўтган воқеалар махсус «сценарий» асосида кечган. Яъни, учрашув албатта Баҳрайн фойдасига ҳал бўлиши керак. Агар ўзбекистонлик футболчи-

ОЛИЙ ЛИГА

Бир хил натижалар билан

Футбол бўйича Ўзбекистон миллий чемпионати Олий лигасида 23-тур учрашувлари бўлиб ўтди. Ушбу турда аксар учрашувлар бир хил натижалар билан якунланди.

Тошкентнинг икки жамоаси — «Пахтакор» ва «Локомотив» учрашувидagi 5:1 ҳисоби «Трактор»-«Сўғдиёна» учрашувидa ҳам қайд этилди.

Қашқадарё вилоятининг икки жамоаси ҳам бир хил натижали галаба-

га эришдилар. «Машғал» ўз майдонида «Бухоро»-ни, «Насаф» эса «Металлург»ни 4:0 ҳисобида мағлуб этишди.

«Навбахор» ўз уйида «Самарқанд-Д» жамоасидан 2:1 натижаси билан устун келган бўлса, худди

шундай ҳисоб «Шўртан»-«Тўпаланг» учрашувидa ҳам такрорланди. Фақат бунда меҳмонларнинг қўли биланд келди.

Биргина «Қизилқум»-«Нефтчи» учрашувидagi на 1:0 ҳисоби қайд этилди. Фарғоналиклар

яна бир бор мағлубият аламини тотиб кўришди.

Тўпурларлар баҳсида пахтакорчи А. Солиев 24 тўп билан пешқадамлик қилапти. «Насаф» вакили З. Холмуродов ҳисобида эса 23 тўп бор.

21 октябрь куни 22-турнинг қолдирилган учрашувни бўлиб ўтади. Унда икки пешқадам — «Пахтакор» ва «Машғал» ўзаро беллашадилар.

24-тур

24 октябрь

«Бухоро»-«Насаф»

«Трактор»-«Шўртан»

«Самарқанд-Д»-«Металлург»

25 октябрь

«Тўпаланг»-«Пахтакор»

«Нефтчи»-«Навбахор»

«Локомотив»-«Қизилқум»

«Сўғдиёна»-«Машғал»

23-ТУРДАН КЕЙИНГИ ВАЗИЯТ:

Жамоалар	Ў	Ю	Д	М	Т/Н	О
1. «Пахтакор»	21	17	2	2	66-12	53
2. «Насаф»	23	16	2	5	46-24	50
3. «Машғал»	22	16	1	5	49-22	49
4. «Навбахор»	23	12	2	9	31-25	38
5. «Нефтчи»	23	11	1	11	36-27	34
6. «Трактор»	23	11	1	11	42-42	34
7. «Тўпаланг»	23	10	2	11	32-40	32
8. «Қизилқум»	22	9	4	9	26-36	31
9. «Локомотив»	23	9	2	12	37-42	29
10. «Самарқанд-Д»	23	8	3	12	24-31	27
11. «Металлург»	23	8	2	13	29-43	26
12. «Бухоро»	23	8	1	14	33-53	25
13. «Сўғдиёна»	23	5	4	14	14-47	19
14. Шўртан	23	5	1	17	20-51	16

Япониялик ҳакамларга «кўз» теккан кўринадди. Ҳали Тошкентдаги воқеа унут бўлмай туриб, яна бир япон ҳаками антиқа хунар кўрсатди.

«Касива Рейсол» ва «Виссел Кобе» жамоалари ўртасидаги учрашувни ҳакам Йоситугу Катаяма бошқариб бораётган эди. Учрашув тугашига санокли дақиқалар қолганида «Касива» футболчилари 1:0 ҳисобида галаба қозонишаётганди. Вақтдан

Бунишани нима дейди?!

ютиш мақсадида мезбонлар ўйинчи алмаштиришга қарор қилишди. Одатда бунақа пайтда майдонни тарк этаётган футболчи бемалолхўжа бўлиб қолади. Худди чарчаб қолгандек зўрга юради ёки бутсисини тўғрилашга тушади, ишқибозларга миннатдорчилик билдиришни ҳам унутмайди. Ҳакам эса уни тез чиқиб кетишга ун-

дашдан бошқа чора тополмайди.

Ушбу учрашувда ҳам мезбонлар ўйинчиси Рио Кабасия майдонни тарк эта туриб, худди шундай йўл тутди. Ҳакам эса вақтни намойишкорона чўзаётган футболчининг таъзирини бериб қўйиш учун унинг олдига югуриб келди ва ҳеч иккиланмасдан... қизил карточка кўрсатди. Ҳамма ҳай-

рон. Ҳатто Катаяманинг ўзи ҳам нима қилганини билмай қолди, шекилли. Кейинги қарори эса олдингисидан ҳам ўтиб тушди. Яъни, қизил карточка олган ўйинчининг ўрнига захира футболчисини майдонга туширишга руҳсат бериб юборди. Бунақаси ҳали бўлмаган!

Ўйин тугаши билан рақиб жамоа, табиийки, ариза ёзишга киришди.

Одатдан ташқари бўлган ҳар бир нарса кишида қизиқиш уйғотади. Масалан, ёш масаласи. Инсон минг йиллардан буён умрбоқийлик сирини ечишга, ёшлик электирини топиш, мангу навқирон яшаш тилсимини очишга интилиб келган. Ёшлиги, ғайратини оз бўлса-да сақлаб қолган, ёшига нисбатан анча тетик кўринган одамларнинг ҳаёт тарзи, ҳатто еб-ичишигача қизиқишган, унга тақлид қилишган. Биласиз, қаримсиқ кўриниш ҳам ундан кам қизиқтирмаган.

лим бозорга олиб бориб берар, мен эса сотардим. Шундай қилиб, онамга моддий ёрдам берадиган бўлдик. Баъзан онамнинг юз-кўзларида хавотир, маъюслик учқунларини кўриб ўйга толардим. Балоят ёшига етганимда

олмас, гўё номи айтилса, унинг шарпаси қай биримизгадир ёпишиб қоладигандек, қўрқардилар. Қани эди бойбадавлат хонадонга келин бўлсангу, соғлигини тиклашга пулини аямаса, деб ният қилардилар доим.

Институтда ўқиб юрган кезларим бадавлат йигитни қидира бошладим. Шундай йигитни учратдим ҳам. Аммо уни ўзимга ром қилиш осон кечмади. Ота-онаси: «Ўз тенгимизга уйлантирамиз. Севги, ишқ деган гапларни тилингга ҳам

ганлари пучга айланди. Даволаш қаёқда «тўйга кетган харажатларни ҳам тўлаб берасанлар» дея жанжал кўтаришди. Аслида улар бир тийини ҳам бекорга сарфламас, унадиган жой чиқса, қишлаб қоладиганлар тоифасидан эди.

Эрим ота-онасининг қаршилигини енгиб, менга уйландими, демак севади, деб ўйлаганларим бекор экан. Қайнона-қайнотам билан бирга у ҳам мендан қутулиш пайига тушиб қолди. Бу хонадонда ҳеч қачон яшаб кетолмаслигим, бари бир эл бўлмаслигимга кўзим етди. Хатоимни англаб, индамай уйга қайтдим. Ҳеч нарса даъво ҳам қилмадим. Касалманд, фарзанд кўролмайдиган аёлни соғлом, бақувват, мол-дунёси бор эркак бошига урадимиз? Эҳтимол, аввал бошданок «ай-бим»ни ошкор этганимда, ҳаммаси бошқача бўлармиди. Хуллас, дабдаба билан ўтган тўй, билдирилган эзгу-тилаклар ярим йил деганда шундай барҳам топди. Онам билан синглим мени қанчалар қўллаб-қувватлашмасин,

«СИНГЛИМ

ЯШАШИ КЕРАК...»

Шифохонада даволанаётган Шафоатнинг ёшини билмагунча, у билан ҳеч кимнинг иши йўқ эди. Билганлар бекорчиликдан бўлса керак, турли миш-мишларни тўқиб-бича бошлашди. Аслида эндигина ўттизти қоралаётган бу аёлнинг қирқ ёшлардай кўриниши чинданам эътиборни тортарди. Айниқса, аёллар бу борада қитмироқ бўлишади. Қизиқиш бошқача, аслини билиш бошқача. Аввало, ғамгин, камгап, одамвиноқ бу жувонни гапга тутишнинг ўзи ноқулай, ўринсиз эди. Ахир, ҳар ким ҳам ичидаги дардини бегонага «дастурхон» қилавермайди-ку.

Инсонни касаллик ва ғам қаритади, дейишади. Аммо одамнинг бунга қандай қарашига боғлиқ бўлса керак. Айримлар озгина кўнгилсизлик учун ич-этини еб, куюниб-сиқилаверса, кимлардир парвойифалак.

Кўпни кўрган Омина хола «Одамнинг дардини одам олади, қизим. Ичингга ютаверма, ёшгина жонингга дунёнинг ташвиши тушгандек қайғуда юришинг

яхши эмас. Ҳар қандай иш бўлса, Яратганнинг хоҳиш-иродаси билан бўлади, жон болам. Шукр қилмай, Аллоҳнинг қаҳрини кўзгатиш бандасининг иши эмас», деб уни суҳбатга тортди.

— Биз, икки опасингил отадан эрта ажралдик, — дея бошидан ўтганларни ҳикоя қила бошлади аёл. — Онам ўқитувчи бўлиб, маошларидан бўлак даромадимиз йўқ эди. Оиладаги етишмовчиликларга қарамай биз бир-биримизга жуда меҳрибон, жонкуяр эдик. Уйда фақат тотувлик ҳукм сураб, бизга ҳамманинг

ҳаваси келарди. Мен нозикроқ, озгин, рангпар бўлсам, синглим бақувват, чайир, ўғил болалардек сергайрат эди. Шу боисданми оғир ишларни доимо у бажарарди.

Мен қандолат маҳсулотлари пиширишни ўрганиб олдим. Тайёрланган ширинликларни синг-

хавотирлари кучайди. Негаки, мендаги яширин касалликлар ўзини намоён қила бошлаганди. Шифокорлар буйрак етишмаслиги касаллиги ҳақида ташхис қўйишди.

Отамни шу дард олиб кетгани боис, онам зинҳор бу касалликнинг номини тилга

Бу бадавлат йигитга турмушга чиқишим кераклигига ишоралек туюларди. Гарчи шифокорлар турмуш қуришим, айниқса, фарзандли бўлиш ҳаётим учун хатарли дейишларига қарамай, онам баъзи хотинларнинг «турмушга чиқса, ҳамма касали қолиб кетади» деган гапларига ишонарди.

олма» дея уқтиришгани-уқтирган экан. Анча можаролардан сўнг тўйимиз бўлиб ўтди. Бошдан норозилик билан бошланган ишнинг охири бахайр бўлмас экан. Менга фарзанд кўриш бутунлай тақиқланганини билгач, оила аъзоларининг нафрати янада ортди. Онамнинг ўйла-

далда беришмасин ичимга чироқ ёқса ёришмас эди. Тушқунликка тушиб, барча нарсадан қўл силтагандим. Ҳадеб сиқилиб, асабийлашаверганимга касалим хуруж қилиб, аҳволим оғирлашди. Изтироблар гирдобиди ўзимни йўқотиб қўйдим...

(Давоми келгуси сонда).
Муҳаббат ИБРАГИМОВА.

АХЛОҚСИЗЛИКНИНГ НАРХИ ҚАНЧА?

Ҳаётда ҳаммиша оқ ва қора ранглар мавжуд. Яхшилик ва ёмонлик, ҳавас ва ҳасад, қадрият ва разолат, садоқат ва хиёнат кабилар ана шу ранглар тимсолидир. Лекин шу нарса ҳам аёнки, бу дунёнинг устун илҳамидан, эзгуликдан иборат. Шу боис ҳам йўлимизда дуч келган ёвузлик, қабохату разолатга қарши курашамиз.

Андижон вилояти ИИБ ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш бўлими ходимлари ҳам жамиятимиздаги жирканч иллатларнинг олдини олиш ва уларга барҳам беришга астойдил ҳаракат қилишяпти. «Орият», «Тозалаш» каби тадбирлар ўтказилаётгани бунинг исботидир.

«Орият» тадбири чоғида Булоқбоши тумани ИИБ ходим-

лари Б. Режабов номли ширкат хўжалигида яшовчи, 74 ёшли отахон Т. Болтавойнинг ёшига номуносиб ҳаракатини фож этишди. У набираларига доно насихатлар бериш ўрнига, ўзи ишлаётган жамоа қоровулхонасида қўшмачилик билан шуғулланаётган экан. Унинг ҳеч қаерда ишламайдиган З. Равшанбек ва У. Азизага шахвоний ҳирсларини қонди-

риш учун шароит яратиб берганлиги аниқланди.

Балиқчи туманилик У. Манзураҳон ҳам уйда фоҳишахона очгани маълум бўлди. Бу борада Жалолқудук туманилик М. Назира ҳам ундан қолишмас экан. У миждозлари Ф. Сабина билан К. Носиржонга шароит яратиб бераётганида фож этилди.

Фоҳишахона очиш, қўшмачилик билан шуғулланган қонунбузарларга нисбатан ахлоқ тузатиш чоралари қўлланилди. Юздан ортиқ фуқаро вилоят тери-таносил касалликлари диспансерига назоратдан ўтиш учун юборилган бўлса, ўндан зиёд киши маъмурий жавобгарликка тортилди.

Ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш бўлими ходимлари бу каби ҳолатлар юз бермаслиги учун турли тадбирлар асосида иш олиб боришяпти. Айниқса, вилоят ОИТСга қарши кураш маркази, тери-таносил касалликлари диспансери, «Ўзбекино» Давлат акциядорлик компанияси, «Бўстон» хотин-қизлар нодавлат маркази ва маҳалла фуқаролар йиғинларининг ҳамкорлиги ижобий натижа бермоқда.

Энди масаланинг иккинчи томонига эътиборни қаратсак. Юқоридаги маълумотларга эътибор берган бўлсангиз, ахлоқсизлар орасида қарияларнинг борлиги ҳайратингизни оширади. Биз одатда тарбияни

кексалардан оламиз. Аммо ҳаётнинг оқ-қорасини кўрган, катта тажрибага эга инсонлар жирканч иллат орқали пул топаётганларини қандай изоҳлаш мумкин? Қўшмачилик билан шуғулланаётган кимсалар атиги бир, икки минг сўм пул топаётганларидан ахлоқсизликнинг нархи қанча эканлигини билиб олиш мумкин.

Бу ҳаётда ҳар ким экканини ўради. Шундай экан, нопок ишни ўзига муносиб билган айрим юртдошларимиз қилмишлари ҳақида ўйлаб кўришса, фойдадан ҳоли бўлмасди.

Хайрулло ИСМОИЛОВ,
подполковник.
Саминжон ҲУСАНЗОДА.

НАВБАТЧИЛИК ҚИСМИ ХАБАРЛАРИ

ЭССИЗ, Ёшлик

Текин бойликка ружу қўйиш оқибатида эндигона 21 ёшга кирган И. Дилшод ва С. Музаффар панжара ортига йўл олишлари мумкин. Чунки икковлон Кува туманида яшовчи А. Мақсудов ҳамда Д. Мирзалиевларга нисбатан куч ишлатиб, 290.000 сўм пулини олиб қўйишда гумонланиб, қўлга олинди.

БИР ЗУМЛИК «САЁХАТ»

Андижон шаҳрида киракашлик қилиб юрган В. Бувахўжеевнинг «Нексия»сига йўловчи сифатида ўтириб, Жалолқудук туманига олиб бориб қўйишни сўраган номаълум йигит ярим йўлда ҳайдовчини куч ишлатиш йўли билан қўрқитиб, автома-

шинасини ҳайдаб кетган. Бироқ ИИБ ходимларининг тезкор ҳаракатлари туфайли автомобилнинг «янги эгаси» «Учқўза-Пахтаобод» йўлида тўхтатиб қолинди. У Андижон туманида яшовчи, 1985 йилда туғилган Ш. Умид экан.

ГИЁҲФУРУШЛАР ТУЗОҚДА

Қашқадарё вилояти Муборак туманида ўтказилган тезкор тадбирлар натижасида бир гуруҳ гиёҳфурушлар фош этилди. Косон туманида яшовчи Ж. Ғолиб, Ш. Бунёд ҳамда Касби туманилик Ж. Зулфиялар 531,5 гр. марихуанани 700.000 сўмга сотаётганларида қўлга олинди.

ҚОТИЛ ТОПИЛДИ

Шу йил 13 октябрдан буён

бедарак йўқолганлиги учун қидирувда бўлган, Тошкент шаҳри Бектемир туманида яшовчи С. Мабусеевнинг жасади Чирчиқ дарёсидан топилган эди. Қидирув ишлари натижасида қотил аниқланди. У андижонлик 30 ёшли З. Абдуманноп бўлиб чиқди.

ЎЗИНИКИНИ ЎЗИ... ЎГИРЛАДИ

Фаргона вилоятидаги корхоналарнинг бирида ўғирлик содир этилди. Номаълум шахс ҳисобхонадаги сейфни бузиб, у ердан 20.000 АҚШ доллари ни ўмариб кетди. Жиноят ИИБ ходимлари томонидан тезда очилди. Буни қарангки, ўғри шу корхонанинг газначиси Ю. Музаффар эканлиги маълум бўлди. Ундан далилий ашёлар олинди.

НИҚОБ ТАҚҚАН АЁЛ

Юзига ниқоб кийиб, қўлида пичоқ тутган кимса Тошкент шаҳри Яққасарой туманидаги хонадонлардан бирига кириб, 10 ёшли Динора ва 9-синф ўқувчиси Шоҳисталардан пул талаб қилди. Бироқ ўз мақсадига эри-

шолмай, қочиб кетди. Ички ишлар ходимлари томонидан ушлаб келинган босқинчи наманганлик Ж. Умида эканлиги маълум бўлди.

ТАВБАСИГА ТАЯНМАГАН ЭКАН

Муқаддам содир этган жинояти учун суд томонидан «сийланган» қўқонлик Х. Жаҳонгирнинг «иши» яна терговга тушди. У Фаргона вилояти Данғара туманида фуқаро Н. Алимованинг бўйнидаги тақинчоғини юлиб, олиб кетганликда айбланмоқда.

ҚИНҒИР ИШНИНГ ҚИЙИҒИ...

Тошкент шаҳри М. Улуғбек туманида бундан икки йил аввал фуқаро В. Губровага нисбатан содир этилган фирибгарлик жинояти куни кеча фош этилди. Айбдор яшаш ва ишлаш жойининг тайини бўлмаган, 1978 йилда туғилган С. Фиршев экан.

Исмоил МИНОВАРОВ,
ИИБ Матбуот маркази ходими,
майор.

ҚИДИРИЛМОҚДА

Ўзбекистон Республикаси ички ишлар идоралари томонидан қуйидаги шахслар жиноят содир этиб, терговдан қочиб юргани учун қидирилмоқда:

Еркин Курбанбаевич НАЗАРОВ. 1959 йилда туғилган. Нукус шаҳри 21-митти туман 14⁶-уй, 31-хонадонда яшаган.

Иван Александрович БОРИСЕНКО. 1958 йилда туғилган. Нукус шаҳри Лесхозная кўчаси 12-уйда яшаган.

Маҳкам Мақсудович ИБРАГИМОВ. 1983 йилда туғилган. Наманган шаҳар С. Адашев 2-тор кўча 1-берк кўча 4-уйда яшаган.

Комил Изатуллаевич САДИРОВ. 1983 йилда туғилган. Наманган шаҳар А. Тўқаев 1-тор кўча 34-уйда яшаган.

Аюбхон Камолович ЖАМОЛОВ. 1967 йилда туғилган. Наманган шаҳар 4-митти туман 31-уй, 29-хонадонда яшаган.

Соҳиб Икромович ИСОҚОВ. 1972 йилда туғилган. Наманган шаҳар 5-Гулистон кўчаси, 20-уйда яшаган.

Татьяна Валерьяновна СКОКЛЕНКА. 1972 йилда туғилган. Тошкент шаҳар Чилонзор тумани Халқлар дўстлиги майдон 11-уй, 115-хонадонда яшаган.

Станислав Геннадиевич МАРМАЛАЕВ. 1981 йилда туғилган. Тошкент шаҳар Чилонзор тумани 10-мавзе 28-уй, 22-хонадонда яшаган.

Юқорида номлари зикр этилган шахсларни кўрган ёки қаердалигини билганлардан яқин орадаги ички ишлар бўлимига хабар беришларини сўраймиз.

Тошкент вилояти ИИБ раҳбарияти ва шахсий таркиби Ангрен шаҳар ИИБ ЁХБ бошлиғи, подполковник С. Хожаматовга онаси

ЎФИЛЖОН аянинг вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдирадilar.

«ИССИҒИДА» ФОШ ЭТИЛДИ

лум бўлди. Ички ишлар ходимлари уларни ашёвий далил билан Сирғали тумани ИИБга олиб келишди.

Воқеа жойига зудлик билан етиб борган бошқарма тезкор-тергов гуруҳи аъзолари — тергов бўлими терговчиси, катта лейтенант Рустам Абдуолимов, ЖК ва УЖКҚБ тезкор вакили, майор Асомиддин Шамсиев ва профилактика инспектори, катта лейтенант Шуҳрат Умаровлар вазиятга оидинлик киритишди. Филдираклари ўғирланган «ВАЗ -2106» машинаси 24-уй, 11-хонадонда яшовчи Нодиржон Иноғомовга тегишли экан. Талончилар эса пойтахтнинг Юнусобод даҳасида яшовчи, ишламайдиган Ш. Комил ва унинг шериклари, андижонлик И. Акбарали ҳамда Б. Нозим эканлиги аниқланди. Шундай қилиб ички ишлар ходимларининг зийраклиги туфайли рамазон ойида савоб олиш ўрнига, ўзганинг мулкига кўз олайтирган уч ҳамтовқнинг қилмиши жуда оз фурсатда фош этилди.

Саъдулла ШОДИЕВ

ТАДБИРДА АНИҚЛАНДИ

ГУГУРТ ҚУТИСИДА... ОҒУ

Ўз уйини фоҳишахонага айлантириб олган С. Шухратниқидида тонгга қадар давом этадиган маишатбозликдан қўниқушчилар ҳам безор бўлишди. Қўшмачилик ортидан кун кўраётган бу фуқарони на маҳалла-қўй, на профилактика инспектори инсофга қақира олишди. Урганган кўнгила ўртанса қўймас деганларидек, у қуюшқондан чиқаверди.

Жаҳолатга қадам қўйган инсон тубанлашиб боравераркан. Шухрат эндиликда мўмай даромад топиш мақсадида ҳирсини қондиргани келган айрим мижозларига гиёҳвандлик моддалари ҳам пуллади.

Жорий йил 16 сентябрь куни Шухрат Китоб тумани ИИБ ходимлари томонидан ўтказилган «Қорадори-2005» тадбири вақтида оғуфурушлик қилаётганда қўлга олинди. Холлислар иштирокида тинтув қилинганда унинг ёнидаги икки гугурт қутида марихуана борлиги аниқланди. Шунингдек, унинг уйидан ҳам ажал уруғи топилди.

Шу ўринда ҳақли савол туғилади. Инсон ҳам шу даражада тубанликка борадими? Нопок йўллар билан мўмай даромад орттириш, маънавий қашшоқлик ҳар қанча нафратга лойиқ эканлигини наҳотки у тушуниб етмаса? Балки қилмиши учун панжара ортига йўл олганда эси кириб қолар. Нима бўлганда ҳам унга ўхшаш жиноятга мойил шахслар жиноятга жазо муқаррар эканлигини ёдда тутсалар мақсадга мувофиқ бўларди.

А. ЙЎЛДОШЕВ,
майор.

БЕДАРАК ЙЎҚОЛГАН

Ўзбекистон Республикаси ички ишлар идоралари томонидан қуйидаги шахслар бедарак йўқолгани учун қидирилмоқда:

Ориббай Алмуратович ТУМЕНБАЕВ. 1958 йилда туғилган. Нукус шаҳрида яшаган. 2002 йил 12 ноябрь куни уйдан автомашинасида чиқиб кетиб, қайтиб келмаган.

Арзайим Торимбетовна САРИМБЕТОВА. 1985 йилда туғилган. Нукус шаҳри Чернишевский кўчаси 17-уй, 26-хонадонда яшаган. 2003 йил 18 июль куни автомашинасида чиқиб кетиб, қайтиб келмаган.

Бахтиёр Солиевич РАҲМОНОВ. 1973 йилда туғилган. Наманган вилояти Уйчи тумани Қизил равоат қишлоғи Равот кўчаси 70-уйда яшаган. 2003 йил 16 апрель куни ишга кетиб, қайтиб келмаган.

Улуғбек Ёқубжонович АКБАРОВ. 1987 йилда туғилган. Наманган вилояти Уйчи тумани Машад қишлоғи Отахонов кўчаси 2-уйда яшаган. 2004 йил 29 май куни уйдан чиқиб кетиб, қайтиб келмаган.

Юқорида номлари зикр этилган шахсларни кўрган ёки қаердалигини билганлардан яқин орадаги ички ишлар бўлимига хабар беришларини сўраймиз.

